

การวิเคราะห์รายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์
จังหวัดเชียงใหม่

ภุชณิศรา สุขพัฒน์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ตุลาคม 2549

การวิเคราะห์รายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์
จังหวัดเชียงใหม่

ณัฐนิศา สุขพัฒน์

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การวิเคราะห์รายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์

จังหวัดเชียงใหม่

ภูษณิศรา สุขพัฒน์

การค้นคว้าแบบอิสระได้รับการพิจารณาอนุมัติให้รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ
รศ.สุวรรรัตน์ ยิบมันตะศิริ

.....กรรมการ

รศ.พรทิพย์ เขียรธีรวิทย์

.....กรรมการ

ผศ.คมสัน สุริยะ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

5 ตุลาคม 2549

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ รศ.สุวัฒน์ ยิบมันตะศิริ ประธานที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้เสียสละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำ และคำปรึกษา รวมถึงเอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อการศึกษา อีกทั้งให้ความช่วยเหลือและให้การสนับสนุนในทุก ๆ ด้านอย่างดียิ่ง รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์ และ ผศ.คมสัน สุริยะ กรรมการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าต่อการศึกษา พร้อมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันส่งผลให้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ดีสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ คุณอักรพงศ์ อ้นทอง และคุณไพรัช พิบูลย์รุ่งโรจน์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์ข้อมูลการค้นคว้าแบบอิสระนี้ทำให้ผลงานสำเร็จลงได้ คุณวราภรณ์ พัฒนเกียรติพงศ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและคำแนะนำ รวมถึงตรวจสอบแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ อันส่งผลให้การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ดีสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้ให้ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์ ขอขอบคุณข้าราชการ เจ้าหน้าที่ตลอดจนบรรณารักษ์ห้องสมุดของคณะเศรษฐศาสตร์ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือบริการประสานงานด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ขอขอบคุณ เพื่อนนักศึกษาปริญญาโทเศรษฐศาสตร์(หลักสูตร 1 ปี) รุ่น 4 ที่ให้กำลังใจ สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

สุดท้ายนี้หากการศึกษาเพื่อการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้สนใจข้อมูล ผู้เขียนขอมอบความดีงามให้แก่ คุณพ่อ สมทรง สุขพัฒน์ และคุณแม่จันทร์เพ็ญ สุขพัฒน์ ผู้ที่เป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งในการศึกษามาจนทุกวันนี้ อีกทั้งเป็นผู้เสียสละในทุกๆด้าน กระทั่งการศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ ในส่วนของความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องต่างๆ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

ชื่อเรื่องการค้าค้นคว้าแบบอิสระ	การวิเคราะห์รายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในเทศกาลสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่	
ผู้เขียน	นางสาวกัญฉิศา สุขพัฒน์	
ปริญญา	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต	
คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้าค้นคว้าแบบอิสระ	รศ.สุวรรรัตน์ ยิบมันตะศิริ	ประธานกรรมการ
	รศ.พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์	กรรมการ
	ผศ.คมสัน สุริยะ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์รายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาสองประการ คือ ประการแรกเพื่อที่จะศึกษาถึงข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ ประการที่สองเพื่อที่จะศึกษาถึงแบบแผนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่

การศึกษานี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาร่วมเทศกาลสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2549 ทั้งหมด 268 ตัวอย่าง ระหว่างวันที่ 14 – 18 เมษายน พ.ศ. 2549 โดยที่การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย เปรียบเทียบสัดส่วนร้อยละ และวิเคราะห์การจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis: MCA) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์

ผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ เท่ากับ 2,239.68 บาทต่อคนต่อวัน โดยค่าใช้จ่ายที่มากที่สุดคือ ค่าพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 50.46 รองลงไป คือ ค่าใช้จ่ายด้านการซื้อสินค้าและของที่ระลึก และค่าใช้จ่ายด้านอาหาร และเครื่องดื่มตามลำดับ

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยว โดยใช้ MCA นั้น พบว่าตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และภูมิลำเนา โดยนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุด คือ นักท่องเที่ยวเพศหญิง ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 35 – 44 ปี และมีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 80,000 บาท รวมถึงมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Independent Study Title	An Analysis of Tourists' Spending During Songkran Festival in Chiang Mai Province	
Author	Miss Pooanisa Sukkapat	
Degree	Master of Economics	
Independent Study Advisory Committee	Assoc. Prof. Suwarat Yibmantasiri	Chairperson
	Assoc. Prof. Porntip Tiarateerawit	Member
	Asst. Prof. Komsan Suriya	Member

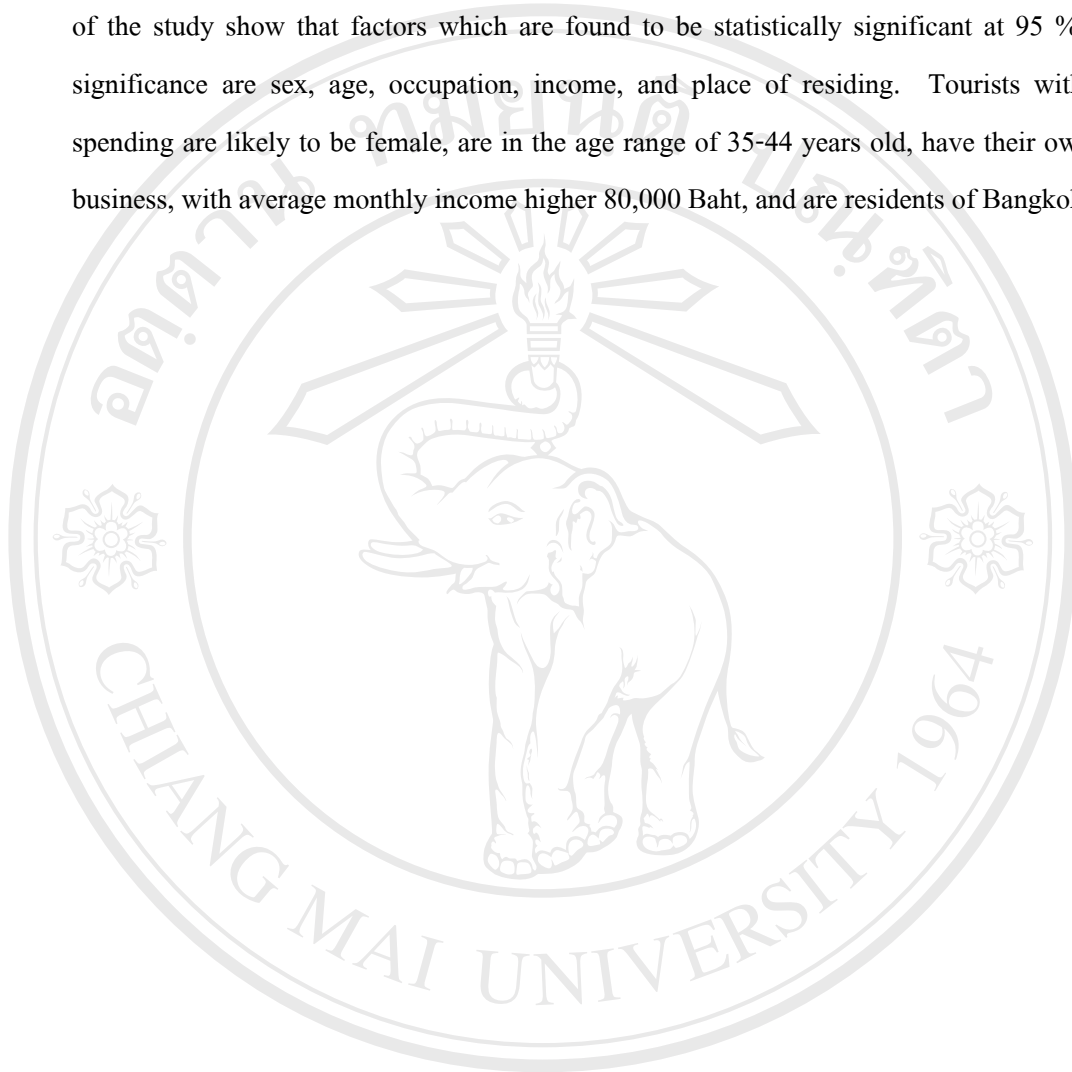
ABSTRACT

This study has two main objectives: 1) to study the general characteristics and behavior of Thai tourists visiting Chiang Mai during the Songkran Festival; and 2) to study spending pattern of these tourists.

Data used in this study are primary, collected from a sample of 268 Thai tourists visiting Chiang Mai during Songkran Festival on April 14-18, 2006. Data are then analyzed using simple statistics such as mean values, percentage and ratio values. Multiple Classification Analysis is also used to find out what are important factors determining the spending of these tourists during the Songkran Festival.

The results of the study reveal that average spending per person per day of Thai tourists visiting Chiang Mai Festival is 2,239.68 Baht. Of total spending, highest ratio of spending is on transportation which accounts for 50.46 %. Next are spending on purchase of goods and souvenirs, and on food and drinks, respectively.

On the study of factors determining average spending per person per day of Thai tourists during the Songkran Festival in Chiang Mai using Multiple Classification Analysis. The results of the study show that factors which are found to be statistically significant at 95 % level of significance are sex, age, occupation, income, and place of residing. Tourists with highest spending are likely to be female, are in the age range of 35-44 years old, have their own private business, with average monthly income higher 80,000 Baht, and are residents of Bangkok.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	7
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	7
บทที่ 2 กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี	8
2.1.1 ทฤษฎีการบริโภคมวลรวม	8
2.1.2 แนวความคิดทางทฤษฎีของ Ernest Engel ที่เกี่ยวกับการใช้จ่าย	11
2.1.3 กรอบแนวความคิดในการศึกษา	12
2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
2.3 ข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่	18
บทที่ 3 ระเบียบวิธี	
3.1 ประชากรและการเก็บรวบรวมข้อมูล	26
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	27

บทที่ 4	ผลการศึกษา	
4.1	ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	28
4.2	แบบแผนการใช้จ่ายตามคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	46
บทที่ 5	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
5.1	สรุปผลการศึกษา	49
5.2	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	50
5.3	ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป	51
	เอกสารอ้างอิง	52
	ภาคผนวก	54
	ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์การค้นคว้าแบบอิสระ	55
	ภาคผนวก ข การทดสอบนัยสำคัญ ค่าสถิติและผลการวิเคราะห์ปัจจัย	62
	ประวัติผู้เขียน	65

สารบัญตาราง

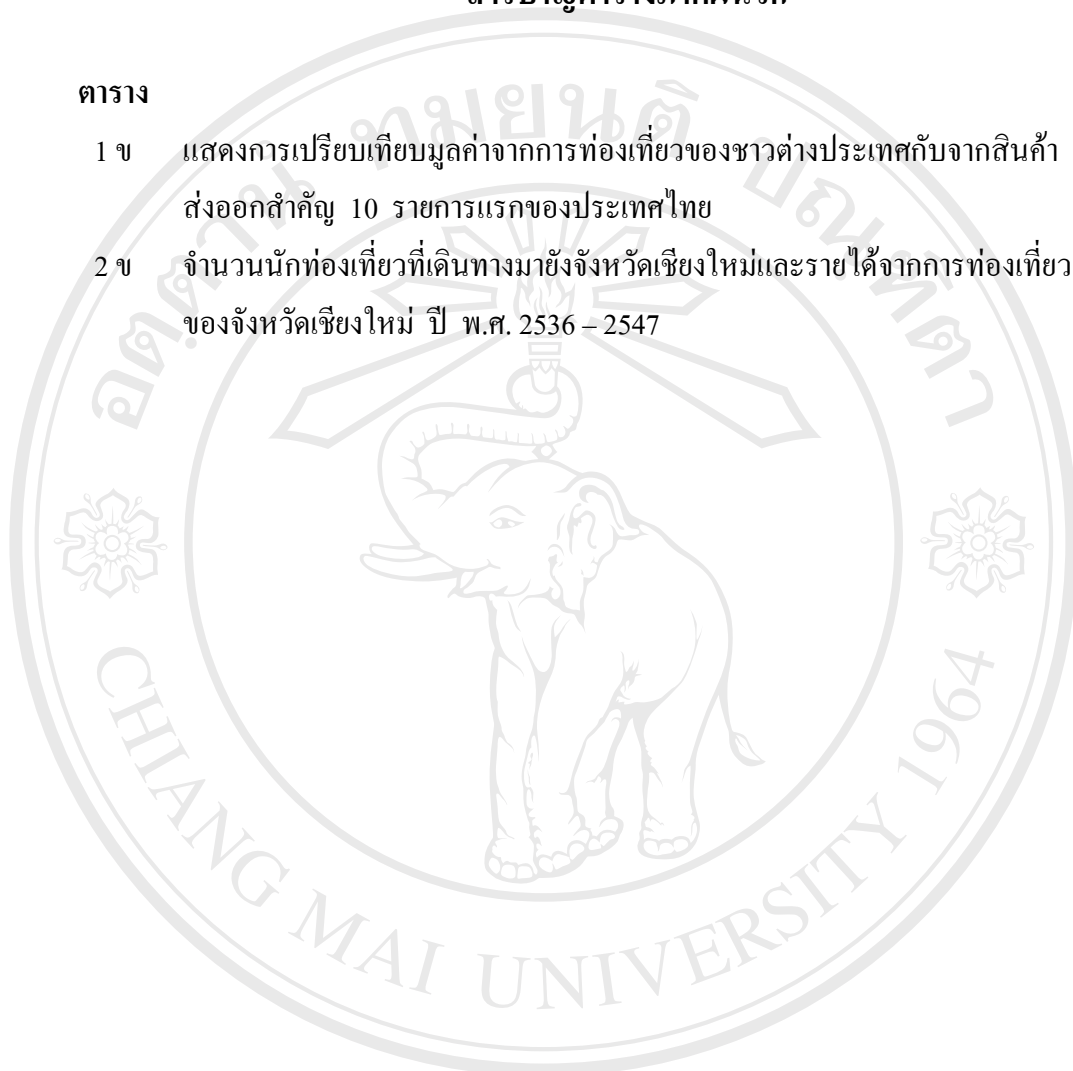
ตาราง		หน้า
1.1	แสดงการเปรียบเทียบมูลค่าจากการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศกับจากสินค้าส่งออกสำคัญ 10 รายการแรกของประเทศไทย	1
1.2	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่และรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2536 – 2547	5
1.3	มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเชียงใหม่ ณ ราคาปัจจุบันและมูลค่าผลิตภัณฑ์ มวลรวมในภาคธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารปี พ.ศ. 2541– 2546	6
2.1	แสดงจำนวนและสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2536 - 2547	19
2.2	แสดงจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2540 – 2547 จำแนกตามลักษณะในด้านต่างๆ	20
2.3	แสดงจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2545 – 2547 จำแนกตามลักษณะในด้านต่างๆ	22
2.4	แสดงสัดส่วนของสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ที่นักท่องเที่ยวเดินทางไป 9 อันดับแรก ใน พ.ศ. 2545 – 2547	24
2.5	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2540-2547	25
4.1	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามเพศ	29
4.2	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามช่วงอายุ	29
4.3	แสดงแสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระดับการศึกษา	30
4.4	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว	30
4.5	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามอาชีพ	31

4.6	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน	32
4.7	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามรายได้ของครอบครัวต่อเดือน	33
4.8	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย	34
4.9	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่	35
4.10	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่	35
4.11	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่	36
4.12	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์	37
4.13	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่	37
4.14	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามขนาดกลุ่มการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่	38
4.15	แสดงจำนวนสัดส่วนและอันดับของสถานที่ท่องเที่ยว	39
4.16	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามความต้องการมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์ในครั้งต่อไป	40
4.17	การใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2549	41
4.18	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามการให้บริการนำเที่ยว	41
4.19	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามพาหนะที่ใช้เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่	42
4.20	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามพาหนะที่ใช้เดินทางภายในจังหวัดเชียงใหม่	43

4.21	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามที่พัก	43
4.22	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามการใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่ม	44
4.23	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามการซื้อสินค้าและของที่ระลึก	45
4.24	แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในเทศกาลสงกรานต์	45
4.25	แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกี่ยวกับตัวแปรคุณลักษณะของนักท่องเที่ยว	46
4.26	แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อแบบแผนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์	47

สารบัญตารางภาคผนวก

ตาราง		หน้า
1 ข	แสดงการเปรียบเทียบมูลค่าจากการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศกับจากสินค้าส่งออกสำคัญ 10 รายการแรกของประเทศไทย	1
2 ข	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่และรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2536 – 2547	5

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยในฐานะที่เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของเงินตราต่างประเทศ และยังเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ชนบท ทำให้เกิดการจ้างงาน การสร้างอาชีพ การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและรวมตลอดถึงโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว กล่าวคือค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายออกไปจะหมุนเวียน ไปเป็นรายได้ของบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่องมากมาย ซึ่งในทางเศรษฐกิจแล้วเป็นเรื่องที่ยอมรับกันว่าเมื่อคนเราเดินทางออกจากถิ่นที่อยู่ของตนเองไปท่องเที่ยวยังสถานที่อื่นจะต้องมีค่าใช้จ่ายต่างๆ เกิดขึ้น เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทาง ค่าใช้จ่ายในการซื้อของที่ระลึกและอื่นๆ ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้ของนักท่องเที่ยว จะกลายเป็นรายได้ของธุรกิจบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจร้านค้า ธุรกิจร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก กิจกรรมขนส่งและบริษัทนำเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็นธุรกิจการบริการที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศในแต่ละปีนับแสนล้านบาท ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความสวยงามทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ รวมทั้งสิ่งดึงดูดความสนใจทางการท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวนับว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศกับรายได้จากสินค้าส่งออกสำคัญ 10 รายการแรกของประเทศไทยจะเห็นได้ว่ามีมูลค่าที่ใกล้เคียงกับสินค้าส่งออกอันดับแรกของประเทศ ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตาราง 1.1 แสดงการเปรียบเทียบมูลค่าจากการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศกับจากสินค้าส่งออกสำคัญ 10 รายการแรกของประเทศไทย

รายการ	มูลค่า : ล้านบาท				
	2544	2545	2546	2547	2548
รายได้จากการท่องเที่ยว ของชาวต่างประเทศ*	299,047.0	323,484.0	309,269.0	384,360.0	450,000.0
เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	351,797.8	319,127.2	339,939.8	368,875.9	474,950.5
รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ	117,613.9	125,244.3	164,705.8	220,801.5	310,524.2
แผงวงจรไฟฟ้า	154,879.5	141,912.4	191,540.3	196,444.3	221,450.7
เม็ดพลาสติก	71,428.7	76,110.9	89,204.8	124,808.6	168,138.9
ยางพารา	58,708.0	74,603.6	115,796.9	137,465.5	148,868.4
อัญมณีและเครื่องประดับ	81,312.3	93,082.2	104,525.6	106,278.9	129,357.3
เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ และส่วนประกอบ	74,910.2	89,751.6	103,764.7	129,542.5	126,995.9
เสื้อผ้าสำเร็จรูป	129,128.9	116,589.3	114,744.6	124,267.2	126,693.9
เหล็ก เหล็กกล้าและ ผลิตภัณฑ์	48,300.6	53,600.4	70,222.3	99,588.2	116,078.2
เคมีภัณฑ์	44,875.6	51,150.1	65,897.4	82,847.9	106,015.3

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

*การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

รัฐบาลและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวจึงได้พยายามส่งเสริมให้คนไทยเดินทางมาท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น โดยเห็นว่าการท่องเที่ยวภายในประเทศ มีความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวไม่น้อยไปกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ ถึงแม้ว่ารายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในส่วนนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาก็ตาม แต่จากการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยด้วยกันเองนั้น ก็คิดเป็นมูลค่ามหาศาล

สำหรับจังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่เก่าแก่จังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย มีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ประกอบไปด้วยเทือกเขา ป่าไม้ แม่น้ำลำธารและ

น้ำตกมากมายหลายแห่ง อีกทั้งจังหวัดเชียงใหม่ยังมีความพร้อมในด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ดีสำหรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคมขนส่งที่สะดวก ทั้งทางอากาศ และยังมีบริการรถโดยสารสาธารณะเชื่อมต่อกับทุกอำเภอ นอกจากนี้ยังมีการขนส่งโดยทางรถไฟอีกด้วย มีระบบสาธารณสุขปโภค สาธารณูปการจัดอยู่ในระดับที่ดี มีไฟฟ้าใช้เกือบทุกหมู่บ้าน มีโทรศัพท์ทุกระดับ มีน้ำประปาใช้ในหมู่บ้านเกือบทุกตำบล มีโรงพยาบาลในระดับอำเภอ และมีสถานอนามัยในระดับตำบลมีที่พักแรมระดับต่างๆ ในชุมชนสำคัญทุกแห่ง มีธุรกิจที่ให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น นำเที่ยวรถเช่า เป็นต้น มีร้านอาหารหลายระดับ มีสินค้าที่เป็นของที่ระลึกประเภทต่างๆ

จังหวัดเชียงใหม่ยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลายประเภทที่น่าสนใจ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาที่มีความสูงที่สุดในประเทศ มีน้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน แหล่งน้ำ อุทยานแห่งชาติ และวนอุทยานที่มีพืชพันธุ์ไม้ที่แปลกตา แหล่งท่องเที่ยวประเทศประวัติศาสตร์ศาสนสถาน เช่น มีเมืองโบราณหลายแห่ง มีวัดวาอารามสำคัญหลายแห่ง มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณีวัฒนธรรมและศิลปหัตถกรรม มีงานประเพณีและเทศกาลต่างๆ เป็นต้น ตลอดจนมีสภาพภูมิอากาศที่เย็นสบายในฤดูหนาว และประชาชนในท้องถิ่นมีอุปนิสัยโอบอ้อมอารี มีลักษณะทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ทั้งในแง่ของเสื้อผ้าการแต่งกาย การใช้ภาษา การออกแบบอาคารส่งก่อสร้างต่างๆ เป็นต้น จึงทำให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนบนที่เป็นเมืองสำคัญ และถือเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและบริการ โดยอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งยังมีศักยภาพเพียงพอที่จะเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป

เทศกาลประเพณีต่างๆ ก็ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่ง ที่สนับสนุนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ และก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ให้มากยิ่งขึ้น เพราะเทศกาลและประเพณีถือได้ว่าเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่น โดยช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนจะเป็นช่วงที่มีเทศกาลและประเพณีที่สำคัญซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั่วไป ได้แก่ เทศกาลยี่เป็ง เทศกาลไม้ดอกไม้ประดับและเทศกาลสงกรานต์

เทศกาลวันยี่เป็งจัดขึ้นในช่วงวันลอยกระทงของทุกปีในช่วงเดือนพฤศจิกายน เป็นงานประเพณีที่น่าสนใจยิ่งของจังหวัดเชียงใหม่ที่เก่าแก่และสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ โดยจะเริ่มในตอนค่ำของวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เรียกว่าวันกระทงเล็ก ซึ่งเรียกตามกิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยมีการจัดตกแต่งกระทงเพื่อนำไปลอยที่แม่น้ำปิง โดยคนส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นการขอขมาแม่พระคงคาและสะเดาะเคราะห์ งานวันที่สองคือวันแรม 1 ค่ำ เดือน 12 เรียกว่าวันกระทงใหญ่ โดยจะมีการแห่กระทงขนาดใหญ่ที่มีนางนพมาศแห่ไปรอบตัวเมือง ในเทศกาลนี้จะมีการปล่อยโคมลอย

เพื่อเป็นการบูชาพระธาตุจุฬามณีบนสวรรค์ มีการจุดดอกไม้ไฟ ประทัดประทง รวมถึงขบวนแห่ นางนพมาศด้วย

เทศกาลไม้ดอกไม้ประดับหรืองานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ มักจะจัดขึ้นในวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์แรกของเดือนกุมภาพันธ์ สถานที่จัดคือบริเวณสวนสาธารณะหนองบวหาด โดยในวันศุกร์มีการประกวดกล้วยไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ประกวดและโชว์การจัดสวน ส่วนในวันเสาร์ถือว่าเป็นวันเปิดงาน ในช่วงเช้าจะมีการจัดรถแห่ที่ประดับด้วยใบไม้ดอกไม้พร้อมสาวงามเคลื่อนไปตามที่มีการจัดแต่งดอกไม้ตลอดทาง ส่วนวันอาทิตย์รถที่แห่ก็จะนำมาจอดไว้ที่สวนหนองบวหาดเพื่อให้ประชาชนเข้าชม

งานประเพณีสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ได้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ในระหว่างวันที่ 13-15 เมษายน โดยเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีคูน้ำล้อมรอบ มีน้ำเพียงพอให้นักท่องเที่ยวเล่นอย่างเต็มที่ ทำให้นักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเดินทางมาเที่ยวสงกรานต์ในจังหวัดเชียงใหม่ทุกปี อีกทั้งคนเหนืยังถือว่าเป็นวันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ของคนเหนือีกด้วย โดยในวันที่ 13 ถือเป็นวันสังขารล่องหรือวันมหาสงกรานต์ ในช่วงเที่ยงคืนของวันที่ 12 และวันที่ 13 จะมีการจุดประทัด ตีฆ้อง เป็นการแสดงการต้อนรับปีใหม่ของคนเหนื ในวันที่จะมี การปล่อยนกปล่อยปลาเพื่อสะเดาะเคราะห์และมีการทำความสะอาดบ้านด้วย ในวันมหาสงกรานต์นี้จะมีขบวนแห่พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์และขบวนแห่ นางสงกรานต์ โดยเริ่มจากวัดพระสิงห์วรมหาวิหารแห่ไปรอบเมืองเชียงใหม่ ในวันที่ 14 เป็นวันเนา ถือเป็นวันสุกดิบในการเตรียมอาหารเพื่อทำบุญในวันรุ่งขึ้น ในวันที่ 15 ถือเป็นวันพญาวัน ตอนเช้าจะมีการทำบุญให้กับญาติที่ล่วงลับไปแล้ว พร้อมกับมีการถวายเจดีย์ทรายและปักตุงซึ่งคือธงสีต่างๆ รอบกองเจดีย์ จากความเชื่อที่ว่าเป็นการชำระหนี้สงฆ์จากการที่เดินเหยียบเอาทรายออกจากวัด แล้วมีพิธีรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ และเล่นสาดน้ำกัน

เนื่องจากปัจจัยและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวต่างๆ ในแต่ละปีจึงมีนักท่องเที่ยวมาเยือนจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก ดังในตารางที่ 1.2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 ถึงปี พ.ศ.2547 จะเห็นได้ว่า จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ กล่าวคือจากปี พ.ศ. 2536 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่มากขึ้นตามลำดับ กล่าวคือจากปี พ.ศ. 2536 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2,092,025 คน โดยจำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวน 1,286,958 คน และเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 805,067 คน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ มีรายได้รวม 17,380 ล้านบาท และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงในปี พ.ศ.2547 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3,146,194 คน โดยจำแนก

เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวนมากถึง 1,714,843 คนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 1,431,351 คน ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่มีรายได้รวม 45,067 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้แก่จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างมาก

ตาราง 1.2 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่และรายได้จากการท่องเที่ยวของ จังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2536 – 2547

ปี	ชาวไทย			ชาวต่างประเทศ			รวม	รายได้ : ล้านบาท
	จำนวน	สัดส่วน	%การเปลี่ยนแปลง	จำนวน	สัดส่วน	%การเปลี่ยนแปลง		
2536	1,286,958	61.52		805,067	38.48		2,092,025	17,380
2537	1,321,164	60.43	2.66	865,144	39.57	7.46	2,186,308	16,640
2538	1,545,138	63.42	16.95	891,209	36.58	3.01	2,436,347	16,040
2539	1,813,284	65.75	17.35	944,726	34.25	6.00	2,758,010	21,006
2540	1,730,789	62.46	-4.55	1,040,198	37.54	10.11	2,770,987	21,388
2541	1,807,477	62.32	4.43	1,092,614	37.68	5.04	2,900,091	23,140
2542	1,802,264	58.78	-0.29	1,263,761	41.22	15.66	3,066,025	34,045
2543	1,773,621	57.48	-1.59	1,311,856	42.52	3.81	3,085,477	37,386
2544	1,683,600	53.01	-5.08	1,492,261	46.99	13.75	3,175,861	37,729
2545	1,639,473	51.27	-2.62	1,558,317	48.73	4.43	3,197,790	37,514
2546	1,714,843	54.51	4.60	1,431,351	45.49	-8.15	3,146,194	38,291
2547	1,877,194	51.81	9.32	1,746,201	48.19	22.00	3,623,395	45,067

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กองสถิติและวิจัย

รายได้จากการท่องเที่ยวนี้ยังมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1.3 เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ในภาคธุรกิจ โรงแรมและร้านอาหาร กับผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ณ ราคาปัจจุบัน พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2541-2544 โดยในปี พ.ศ. 2544 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ในภาคธุรกิจ โรงแรมและร้านอาหาร คิดเป็นร้อยละ 8.64 ของผลิตภัณฑ์จังหวัด จนกระทั่งปี พ.ศ. 2544 เพิ่มขึ้น

ร้อยละ 11.08 จากนั้นในปี พ.ศ.2545 – 2546 จะมีสัดส่วนที่ลดลงเล็กน้อย นอกจากนั้นจะเห็นได้ว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ในภาคธุรกิจโรงแรมและร้านอาหาร ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของธุรกิจการท่องเที่ยวมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เป็นบวก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2546

เนื่องจากการท่องเที่ยวภายในประเทศสามารถทำรายได้เป็นจำนวนมากจึงทำให้เป็นที่ น่าสนใจว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเทศกาลสงกรานต์ในจังหวัดเชียงใหม่ มี ลักษณะการใช้จ่ายเป็นอย่างไร และรายได้นั้นตกไปสู่ธุรกิจใดบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ในการ วางแผนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป

ตาราง 1.3 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดเชียงใหม่ ณ ราคาปัจจุบันและมูลค่าผลิตภัณฑ์ มวลรวมในภาคธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2546

ปี	GPP (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	GPP ในภาคธุรกิจ โรงแรมและร้านอาหาร (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	GPP ในภาค ธุรกิจโรงแรม และร้านอาหาร/ GPP (%)
2541	81,082		7,005		8.64
2542	76,669	-5.44	7,987	14.02	10.42
2543	72,588	-5.32	7,992	0.06	11.01
2544	76,042	4.76	8,427	5.44	11.08
2545	85,306	12.18	8,714	3.41	10.21
2546	89,410	4.81	8,802	1.01	9.84

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงแบบแผนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา

สามารถนำผลการศึกษาที่ได้เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์และการวางนโยบายการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในครั้งนี้จะทำการศึกษาเฉพาะลักษณะการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ ในปี 2549

บทที่ 2

กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

2.1.1 ทฤษฎีการบริโภคมวลรวม

2.1.1.1 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้สัมบูรณ์ (Absolute Income Theory of Consumption) ของจอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) โดยเขาได้เขียนอธิบายพฤติกรรมบริโภคมีสาระสำคัญดังนี้

“จากการวิเคราะห์ตามกฎจิตวิทยาพื้นฐาน บวกกับการศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ พบว่าโดยทั่วไปบุคคลจะบริโภคเพิ่มขึ้นต่อเมื่อรายได้เพิ่ม แต่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นนั้นจะน้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น และยังคงพบอีกว่าเมื่อระดับรายได้ของบุคคลสูงขึ้น บุคคลจะบริโภคในสัดส่วนที่มีต่อรายได้ลดลง นั่นคือค่า APC ลดลง นั่นหมายถึงสัดส่วนการออมที่มีต่อรายได้เพิ่มขึ้น หรือค่า APS เพิ่มขึ้น แปลว่าเมื่อรายได้สูงขึ้นบุคคลมีแนวโน้มออมมากขึ้น แต่ในทางตรงข้ามถ้าระดับรายได้ต่ำลง บุคคลกลับจะบริโภคในสัดส่วนที่มีต่อรายได้สูงหรือค่า APC สูง นั่นคือ มีแนวโน้มออมน้อยลงเมื่อมีรายได้ต่ำลง เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะ ณ ระดับรายได้ต่ำนั้น การจัดหาปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว ย่อมมีความสำคัญและจำเป็นเหนือกว่าการออม แสดงว่าบุคคลจะออมมากขึ้นก็ต่อเมื่อตัวเองและครอบครัวมีปัจจัยพื้นฐานได้รับการบำบัดอย่างเพียงพอแล้วเท่านั้น” (กัญญา กุญฑิกานนท์, 2545)

ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคกับรายได้ อาจเขียนในรูปของสมการเชิงเส้นตรง คือ

$$C = a + bY ; 0 < b < 1$$

$$C = \text{การบริโภคแท้จริง (real consumption expenditure)}$$

$$Y = \text{รายได้สุทธิแท้จริง (real disposable income)}$$

การบริโภคแท้จริงแปรผันไปตามรายได้สุทธิแท้จริง นั่นคือ เมื่อรายได้สุทธิแท้จริงเพิ่มขึ้น การบริโภคก็จะเพิ่มขึ้น ดังนั้น b คือค่าความโน้มเอียงในการบริโภคส่วนเพิ่ม (Marginal Propensity to Consume หรือ MPC)

ค่าของ a คือมูลค่าของการบริโภคที่เกิดขึ้นเมื่อรายได้สุทธิแท้จริงเป็นศูนย์ หรืออาจถือว่า a เป็นระดับการบริโภคที่จำเป็นต่ำสุดในการยังชีพ

เมื่อรายได้สูงขึ้นสัดส่วนของการออมต่อรายได้จะสูงขึ้น หรือหมายความว่าเมื่อรายได้สูงขึ้น สัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้จะลดลง สัดส่วนของการบริโภคต่อรายได้หรือที่เรียกว่า แนวโน้มการบริโภคเฉลี่ย (Average Propensity to Consume หรือ APC) ทั้งนี้เคนส์ได้กำหนดให้ปัจจัยอื่นๆมีค่าคงที่

และจากการศึกษาของนักวิจัยอื่นๆที่เป็นที่ยอมรับ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของรายได้และรายจ่ายบริโภคของครัวเรือนที่มีรายได้ต่างกัน ในงวดเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross – section studies) ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำจะมีรายจ่ายในการบริโภคจะสูงกว่าระดับรายได้ (ค่า APC สูง) แต่ครัวเรือนที่มีรายได้สูงรายจ่ายในการบริโภคจะต่ำกว่าระดับรายได้ (ค่า APC ต่ำ) แสดงว่าค่า APC ลดลงเมื่อรายได้ของครัวเรือนสูงขึ้น และการเพิ่มขึ้นของรายได้จะมีผลทำให้การบริโภคเพิ่มขึ้นเสมอ ($b > 0$) แต่การบริโภคที่เพิ่มขึ้นจะน้อยกว่าระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ($b < 1$)

2.1.1.2 ทฤษฎีการบริโภคแบบรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Theory of

Cosumption) โดย Jame S. Duesenbery มีแนวคิดว่าการบริโภคไม่ได้มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้สัมบูรณ์เท่านั้น แต่มีความสัมพันธ์กับรายได้เปรียบเทียบ (relative income) กับบุคคลอื่นด้วย โดยมีข้อสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ 2 ลักษณะ ที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค คือ

1) ผู้บริโภคจะสนใจมองรายได้เปรียบเทียบกับคนอื่นๆในสังคม จึงพยายามรักษามาตรฐานการครองชีพของตนเองให้ใกล้เคียงกับมาตรฐานเกณฑ์เฉลี่ยของสังคม หรือเพื่อนบ้าน ดังนั้น เมื่อบุคคลเมื่อมีรายได้เปรียบเทียบแล้วต่ำกว่าระดับรายได้เฉลี่ยของสังคม มีแนวโน้มว่าเขาจะใช้จ่ายบริโภคค่อนข้างสูง เมื่อเทียบกับรายได้ของเขา ทำให้ค่า APC ค่อนข้างสูง แสดงว่าฟังก์ชันการบริโภคในระยะสั้น $APC > MPC$ และในระยะยาวเมื่อรายได้เพิ่มขึ้นเขาจะเพิ่มการบริโภคในสัดส่วนที่คงที่ (ค่า APC คงที่) เพื่อรักษาระดับการบริโภคให้ใกล้เคียงกับเพื่อนบ้านในสังคม

2) การบริโภทยังขึ้นกับระดับการบริโภคในงวดเวลาก่อนๆ โดยผู้บริโภคพยายามจะรักษามาตรฐานการครองชีพของตนเองให้สูงเท่าที่เคยมีในช่วงที่ผ่านมา คือครัวเรือนที่มีระดับการบริโภคสูงอยู่ระดับหนึ่งแล้ว การที่จะลดระดับการบริโภคให้ต่ำกว่าเดิมจะเป็นการยากกว่าการลดสัดส่วนของการออมต่อรายได้

2.1.1.3 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ถาวร (Permanent Income Theory of Consumption) ของ Milton Friedman โดยเขาให้เหตุผลว่า การบริโภคของบุคคลในระยะยาวขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร (Permanent Income) ไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ที่เป็นอยู่ในขณะนั้น โดยที่รายได้ถาวร หมายถึงรายได้ที่ครัวเรือนสามารถนำมาใช้ในการบริโภคได้โดยไม่กระทบกระเทือนต่อฐานะความมั่งคั่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายได้ที่จะได้รับในอนาคตด้วย ดังนั้นรายได้ถาวรจึงเป็นรายได้ระยะยาว โดยเขาเสนอว่า

1) การบริโภคขึ้นอยู่กับรายได้เฉลี่ยที่ได้รับทั้งในปัจจุบันและในอนาคตด้วย โดยรายได้เฉลี่ยนี้เขาเรียกว่า รายได้ถาวร (Permanent Income) และรายได้เฉลี่ยนี้ไม่เพียงแต่จะหมายถึงรายได้ปัจจุบันเท่านั้น แต่หมายถึงรายได้ที่ครอบครัวนั้น คาดว่าจะได้รับตลอดระยะเวลาในอนาคตข้างหน้าซึ่งเป็นระยะยาว และการบริโภคจะเป็นการบริโภคถาวรและการบริโภคชั่วคราว โดยที่การบริโภคชั่วคราวคือการบริโภคที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝันและไม่แน่นอน

2) ความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างการบริโภคกับรายได้นั้น การบริโภคถาวรจะเป็นสัดส่วนคงที่ (K) กับรายได้ถาวร โดยถือว่าผู้บริโภคจะบริโภคในลักษณะที่ก่อให้เกิดภาวะสมดุลกับรายได้ในระยะยาว ค่าของ K จะขึ้นอยู่กับ

- อัตราดอกเบี้ย (Interest Rate) คือถ้าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ผู้บริโภคกู้มาถูกลดลงเขาจะบริโภคมากขึ้น
- รสนิยม (Taste) คือรสนิยมในการบริโภคอาจเปลี่ยนแปลงเมื่ออายุหรือองค์ประกอบของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป
- อัตราส่วนของทรัพย์สินสมบัติหรือสินทรัพย์ที่เป็นสิ่งของกับทรัพย์สินสมบัติรวมเปลี่ยนแปลงไป โดยที่ทรัพย์สินสมบัติรวมจะประกอบด้วยทรัพย์สินสมบัติ (Total wealth) ที่เป็นมนุษย์ (Human wealth) รวมกับทรัพย์สินสมบัติที่เป็นสิ่งของ (Non-human wealth)

2.1.1.4 ทฤษฎีการบริโภคที่สัมพันธ์กับรายได้ตลอดวงจรชีวิต (the Life Cycle Hypothesis) เป็นทฤษฎีตามแนวความคิดของ Albert Ando และ Franco Modigliani กล่าวว่า ช่วงชีวิตของผู้บริโภคแต่ละคนจะมีกระแสรายได้ค่อนข้างต่ำในช่วงเริ่มต้นและบั้นปลายเมื่อเทียบกับตอนกลางของชีวิต ทั้งนี้เพราะตอนเริ่มต้นของชีวิตจะมีประสบการณ์น้อยและตอนบั้นปลายของชีวิตประสิทธิภาพการทำงานย่อมต่ำลง ส่วนการบริโภคจะคงที่และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและการบริโภคของบุคคลขณะใดขณะหนึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับรายได้ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น แต่ขึ้นอยู่กับรายได้ทั้งหมดที่เขาได้รับตลอดช่วงชีวิตที่เขาทำงาน จำนวนปีที่ทำงาน และจำนวนปีที่เขาคาดว่าจะมีชีวิต

อยู่ ดังนั้นการที่บุคคลทำการออมทรัพย์ ก็เพื่อเก็บเงินออมนั้นไว้ใช้บริโภคเมื่อยามชราและต้องออกจากงานเป็นสำคัญ

จากทฤษฎีการบริโภคทั้งหมดที่อธิบายมาแล้ว พบว่าปัจจัยที่นักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่ามียุทธูปสรรคมากที่สุดต่อการบริโภคก็คือ รายได้ แม้ว่าจะมีความแตกต่างกันในแนวความคิดของรายได้ว่าเป็นรายได้ประเภทไหน แต่ข้อสรุปส่วนใหญ่ก็คือการบริโภคจะถูกกำหนดโดยรายได้เป็นสำคัญ

2.1.2 แนวความคิดทางทฤษฎีของ Ernest Engel ที่เกี่ยวกับการใช้จ่าย

แนวความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการใช้จ่ายของนักทอ่งเที่ยว ได้ถูกประยุกต์และใช้กันต่อๆมาในงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้จ่าย โดยนำแนวความคิดมาจากพื้นฐานทางด้านทฤษฎีพฤติกรรมกรบริโภคของนักสถิติชาวเยอรมัน คือ Ernest Engel (1857) ที่ได้เสนอทฤษฎีที่ว่า รายได้ของครัวเรือนที่เปลี่ยนแปลงไป จะมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงรายจ่ายในการบริโภคสินค้าและบริการต่างๆ โดยสมมติให้รายได้รวมเท่ากับค่าใช้จ่ายรวม ภายใต้ข้อสมมุติที่กำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ (ceteris paribus) จะได้ฟังก์ชันของการใช้จ่ายในการบริโภค คือ

$$(P_i, Q_i) = f_i(Y, P_j, N, Z) \text{ ----- (1)}$$

- เมื่อ (P_i, Q_i) = รายได้ที่ใช้จ่ายในสินค้า i
- Y = รายได้
- P_j = ราคาของสินค้าอื่นๆ กำหนดให้คงที่
- N = ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ เพศ เป็นต้น
- Z = ลักษณะของตัวแปรอื่นๆเช่น ศาสนา เป็นต้น ซึ่งกำหนดให้คงที่

ดังนั้นเส้น Engel ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าแต่ละชนิดภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ ก็คือ ฟังก์ชันอุปสงค์ของการบริโภคสินค้าแต่ละชนิดที่ได้รับอรรถประโยชน์รวม (total utility) สูงสุด นั่นเอง

โดยสมมติให้มีสินค้า i และ j จะได้ฟังก์ชันของอุปสงค์ คือ

$$P_i Q_i = \alpha_i + \beta_i(P_j) + \gamma_i(Y) + \theta_i(N) + \psi_i(Z) + \epsilon_i \text{ ----- (2)}$$

2.1.3 กรอบแนวความคิดในการศึกษา

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมกรรบริโภคของ Engel เพื่ออธิบายการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์ จะอาศัยแนวคิดการแบ่งกลุ่มประชากร โดยนำตัวแปรด้านลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรอื่นๆ และราคาของสินค้าอื่นที่ถูกกำหนดให้คงที่ เข้ามาอธิบายถึงผลกระทบต่อแบบแผนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์ และการวิเคราะห์งบประมาณหรือค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ที่พัฒนาจากเส้น Engel โดยคาดหวังว่าแบบแผนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะมีความสัมพันธ์ต่อลักษณะทางด้านประชากร (อายุ เพศ) และปัจจัยอื่นๆ (อาชีพ การศึกษา) ของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งสมการ (1) สามารถเขียนใหม่ได้คือ

$$P_i Q_i = f(Y, N, Z) \quad \text{-----} \quad (3)$$

สมการ (3) คือฟังก์ชัน Engel ที่กำหนดให้ค่าใช้จ่ายในการบริโภคสินค้าขึ้นอยู่กับรายได้ ลักษณะทางด้านประชากรและปัจจัยอื่นๆ และจากสมการ (3) อนุพันธ์โดยรวม (Total differential) ของ $P_i Q_i$ โดยคำนึงถึง รายได้ ลักษณะทางประชากร และปัจจัยอื่นๆ ตามลำดับ จะได้

$$dP_i Q_i = \frac{\partial f(\cdot)}{\partial Y} dY + \frac{\partial f(\cdot)}{\partial N} dN + \frac{\partial f(\cdot)}{\partial Z} dZ \quad \text{-----} \quad (4)$$

แต่เนื่องจากการกำหนดให้ Z มีค่าคงที่ ดังนั้น $dZ = 0$ จะได้

$$dP_i Q_i = \frac{\partial f(\cdot)}{\partial Y} dY + \frac{\partial f(\cdot)}{\partial N} dN \quad \text{-----} \quad (5)$$

การศึกษาครั้งนี้ สมมติให้ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของนักท่องเที่ยว เท่ากับ รายได้จากการท่องเที่ยว และกำหนดให้ราคาสินค้าและบริการอื่นๆคงที่ และเนื่องจากข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้จ่ายรวมทั้งหมดของนักท่องเที่ยวที่ไม่สามารถทำได้ จะมีแต่เฉพาะค่าใช้จ่ายบางส่วน เช่น ด้านโรงแรมและที่พัก ค่าใช้จ่ายในร้านอาหารและภัตตาคาร ค่าใช้จ่ายในสถานบันเทิง ค่าใช้จ่ายในด้านการเดินทางและพาหนะและค่าใช้จ่ายด้านของที่ระลึกเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงไม่สามารถวิเคราะห์แบบดุลยภาพทั่วไปได้ จึงต้องใช้การวิเคราะห์แบบดุลยภาพบางส่วน

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุพัทธ์ กรณามิตร (2534) ทำการศึกษาแบบอย่างการใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนในเขตเมืองเชียงใหม่ เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของค่าใช้จ่ายสุขภาพ โดยแยกแยะออกเป็นค่าใช้จ่ายด้านการป้องกันโรคและค่าใช้จ่ายด้านการรักษาโรค และทำการศึกษาถึงผลกระทบของตัวแปรทางประชากรต่อค่าใช้จ่ายสุขภาพ ทั้งในด้านการป้องกันโรคและรักษาโรคของครัวเรือน โดยเก็บตัวอย่างจากผู้ไปรับบริการด้านสุขภาพทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน และเครื่องมือทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ วิชวิเคราะห์แบบจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis) โดยที่ค่าใช้จ่ายด้านการป้องกันโรคของครัวเรือนพบว่า ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 95% ขึ้นไป มี รายได้ของครัวเรือน, สมาชิกครัวเรือนที่มีอายุต่ำกว่า 4 ปี และสมาชิกครัวเรือนที่มีอายุ 4 ถึง 14 ปี ส่วนค่าใช้จ่ายด้านการรักษาโรคของครัวเรือน พบว่า ตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 95% ขึ้นไป มี รายได้ของครัวเรือน, สมาชิกอายุต่ำกว่า 15 ปี และสมาชิกอายุ 46 ปีขึ้นไป

จากการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุต่ำกว่า 15 ปี จะมีค่าใช้จ่ายทั้งการป้องกันโรคและการรักษาโรที่สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มนี้ ส่วนครัวเรือนที่มีสมาชิกอายุ 46 ปีขึ้นไป จะมีค่าใช้จ่ายด้านการรักษาโรที่สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่มีสมาชิกกลุ่มนี้ ส่วนรายได้ของครัวเรือนนั้นครัวเรือนที่มีรายได้ยิ่งมากก็ยังมีค่าใช้จ่ายป้องกันโรคและรักษาโรมากตามไปด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าเพศหญิงเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องสุขภาพของครัวเรือน โดยไม่จำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่มีรายได้สูงสุดในครัวเรือน

เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช (2535) ทำการศึกษาระยะจ่ายรายได้จากการท่องเที่ยวกรณีศึกษา งานมหรหรรรมไม้ดอกไม้ประดับในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาถึงแบบแผนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ รวมไปถึงเพื่อศึกษาการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กที่รองรับการท่องเที่ยวและเพื่อศึกษาถึงภาระต้นทุนระหว่างรัฐและเอกชนและสัดส่วนรายได้จากการจัดงานที่ตกแก่ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีคำนวณหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบสัดส่วนร้อยละ และวิธีวิเคราะห์แบบจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis: MCA)

จากการศึกษาพบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่ากับประมาณ 1,668.33 บาทต่อวัน โดยค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือพาหนะเดินทางคิดเป็นร้อยละ 32.9 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รองลงมาเป็น ค่าสินค้าที่ระลึกคิดเป็นร้อยละ 23.4 และค่าที่พักคิดเป็นร้อยละ 22.7 ส่วน

นักท่องเที่ยวยุโรปต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 1,902.11 บาทต่อวัน โดยค่าใช้จ่ายมากที่สุดคือค่าสินค้าที่ระลึกคิดเป็นร้อยละ 29.3 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รองลงมาเป็นค่าที่พักคิดเป็นร้อยละ 24.5 และค่าพาหนะเดินทางคิดเป็น 22.8 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด ส่วนการศึกษาโดยใช้ MCA นั้นปรากฏว่าตัวแปรอายุเป็นตัวแปรที่ไม่มีระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ทั้งในกรณีของนักท่องเที่ยวยุโรปและต่างชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวยุโรปตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ รายได้ รองลงมา ได้แก่ เพศ โดยนักท่องเที่ยวยุโรปที่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากที่สุด คือนักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือนและเป็นเพศหญิง ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือนักท่องเที่ยวที่เป็นนักธุรกิจหรือผู้บริหารและเป็นเพศหญิง

การจัดงานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวแก่จังหวัดจำนวน 105.28 ล้านบาทและก่อให้เกิดรายได้เพิ่มจากปกติ 45 ล้านบาท โดยจะกระจายไปสู่ธุรกิจประเภทพาหนะเดินทางมากที่สุด ประมาณ 29.3 ล้านบาทหรือเกิดรายได้เพิ่มจากปกติ 12.57 ล้านบาท ส่วนธุรกิจประเภทขายสินค้าที่ระลึกและธุรกิจประเภทที่พักก็ได้รับรายได้สูงเช่นกัน ประมาณ 27.79 และ 24.81 ล้านบาท คิดเป็นรายได้เพิ่มจากปกติ 11.93 และ 10.67 ล้านบาทตามลำดับ ธุรกิจขนาดใหญ่ที่ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด คือธุรกิจประเภทพาหนะเดินทางและโรงแรม ซึ่งได้รับถึง 23.99 และ 21.05 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 22.8 และ 20 ของรายได้ทั้งหมด จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถยืนยันสมมติฐานได้ว่า การจัดเทศกาลไม้ดอกไม้ประดับ ผลประโยชน์ส่วนใหญ่จากการจัดงานจะตกกับธุรกิจขนาดใหญ่มากกว่าธุรกิจขนาดกลางและเล็กและเกษตรกรผู้ปลูกดอกไม้ขาย

ชาติ เต็มดวงชัย (2542) ศึกษารายได้ รายจ่าย และปัจจัยที่กำหนดรายได้รายจ่ายตลอดจนการวัดความเสมอภาคของการกระจายรายได้ของอาจารย์สถาบันราชภัฏในภาคเหนือ การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการตอบแบบสอบถามอาจารย์สถาบันราชภัฏ 8 สถาบันในภาคเหนือ จำนวน 315 ตัวอย่าง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ในส่วนของการวัดความเสมอภาคของการกระจายรายได้ จะใช้วิธีการสร้างเส้นลอเรนซ์ และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์จินี

ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ และจำนวนคาบที่สอน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับรายได้ทั้งหมดของอาจารย์ กล่าวคืออาจารย์เพศชายมีรายได้มากกว่าอาจารย์เพศหญิง อาจารย์ที่มีอายุมากและจำนวนคาบที่สอนมากขึ้นจะมีรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับผลการศึกษารายจ่ายของครุเวรของอาจารย์พบว่า อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และรายได้ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับรายจ่ายของครุเวร กล่าวคือ เมื่ออายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและรายได้ เพิ่มขึ้น ทำให้

รายจ่ายของครัวเรือนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ในการศึกษาพบว่าค่าสัมประสิทธิ์จีนี้เท่ากับ 0.2205 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการกระจายรายได้ของอาจารย์ราชภัฏในภาคเหนือมีความเสมอภาคอยู่ในเกณฑ์ดี

ปวีณา โทนแก้ว (2542) ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย เพื่อศึกษาถึงสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและเพื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบถดถอยพหุ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาพำนักโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 900 ตัวอย่างที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่มีรายได้จากค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยวสูงสุด 6 อันดับแรกของประเทศไทยซึ่งได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ หาดใหญ่ นครราชสีมา กาญจนบุรี และพัทยาลำดับ

ผลการศึกษาพบว่าจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย กับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาพำนัก มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มี 5 ตัว คือเพศของนักท่องเที่ยวจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเพศหญิงจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย อายุของนักท่องเที่ยว จากค่าสถิติของอายุของนักท่องเที่ยวพบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว หมายความว่าเมื่อนักท่องเที่ยวมีอายุมากขึ้นจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากขึ้น วุฒิการศึกษาของนักท่องเที่ยว คือนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่าระดับการศึกษาอื่นๆ นอกจากนี้อาชีพของนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพลูกจ้าง/พนักงานเอกชน อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และอาชีพแม่บ้าน/ทำงานในครอบครัว จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่นๆ และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวก็แปรผันรายได้ตามกล่าวคือถ้ามีรายได้เพิ่มขึ้นจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นด้วย

มยุรี เพ็ชรรัตน์ (2542) ได้ทำการศึกษาแบบแผนการใช้จ่ายของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอบางคนที จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนจะขึ้นอยู่กับรายได้จากภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำจะมีการใช้จ่ายในร้อยละที่ต่ำ และเกษตรกรที่มีรายได้สูงจะมีค่าใช้จ่ายในร้อยละที่สูงเมื่อเทียบกับรายได้ ในการศึกษาพบว่าสัดส่วนของค่าใช้จ่ายในหมวดต่างๆ ต่อค่าใช้จ่ยรวมของครัวเรือนเกษตรกร มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ยมากที่สุดในหมวด

อาหาร 37.09% รองลงมา คือ หมวดการลงทุน 12.75% เบ็ดเตล็ด 12.51% เครื่องนุ่งห่ม 9.12% ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ 7.96% การศึกษาของบุตร 4.73% ยาสูบและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 3.65% ที่อยู่อาศัย 3.5% การทำบุญ 2.89% การเลี้ยงโชค 2.75% ค่ารักษาพยาบาล 1.72% และสันตนาการ 1.38%

แบบแผนค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้แตกต่างกัน ครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้สูงจะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายมากกว่าเกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ ในหมวดเบ็ดเตล็ด การลงทุน เครื่องนุ่งห่ม ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ยาสูบและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และสันตนาการ ในขณะที่เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำจะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายมากกว่าในหมวดอาหาร การทำบุญและค่ารักษาพยาบาล และทั้งเกษตรกรที่มีรายได้สูงและรายได้ต่ำต่างก็มีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกัน ในหมวดการศึกษาของบุตร ที่อยู่อาศัย การเลี้ยงโชค

ชิตินันท์ โทวีจิตร (2546) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านการกระจายรายได้ โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างบ้านผากกและบ้านบวคเตย ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยที่ทั้งสองหมู่บ้านมีอาชีพหลักคืออาชีพเกษตรกรรม แต่บ้านผากกมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นรายได้รอง ในขณะที่บ้านบวคเตยมีรายได้จากการรับจ้างนอกภาคเกษตรและรายได้จากภาคการขนส่งเป็นรายได้รอง การทำการศึกษาคั้งนี้เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อโครงสร้างรายได้และการกระจายรายได้ของชุมชนในชนบท

จากการศึกษาพบว่าบ้านผากกมีรายได้รวมเฉลี่ย 93,227 บาทต่อครัวเรือน บ้านบวคเตยมีรายได้รวมเฉลี่ย 57,686 บาทต่อครัวเรือน และเมื่อวิเคราะห์ถึงโครงสร้างรายได้โดยการเปรียบเทียบสัดส่วนรายได้ตามชั้นของรายได้ของครัวเรือน 5 กลุ่ม ตามระดับของรายได้รวม กลุ่มที่จนที่สุดในบ้านผากกมีรายได้รวมคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 4.05 ของรายได้รวมทั้งหมด และในกลุ่มที่รวยที่สุด มีรายได้รวมคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ ร้อยละ 41 ของรายได้รวมทั้งหมด ส่วนของบ้านบวคเตยมีโครงสร้างรายได้ใกล้เคียงกับบ้านผากก กลุ่มที่จนที่สุดมีรายได้รวมคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 4.61 ของรายได้รวมทั้งหมด และในกลุ่มที่รวยที่สุดมีรายได้รวมคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 44.43 ของรายได้รวมทั้งหมด ส่วนด้านการกระจายรายได้พบว่า ครัวเรือนบ้านผากกมีค่าดัชนีจีนิของรายได้ภาคเกษตรเท่ากับ 0.347 ขณะที่บ้านบวคเตยมีค่าดัชนีจีนิของรายได้ภาคเกษตรเท่ากับ 0.381 เมื่อรวมรายได้ภาคเกษตรกับรายได้นอกภาคเกษตร ผลคือบ้านผากกมีค่าดัชนีจีนิของรายได้รวมเลวลงคือเท่ากับ 0.383 ในขณะที่ครัวเรือนบ้านบวคเตยมีค่าดัชนีจีนิของรายได้รวมที่ดีขึ้นคือเท่ากับ 0.363 ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าการมีการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านผากกทำให้การกระจายรายได้ของรายได้รวมของครัวเรือนมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น

โดยที่ครัวเรือนบ้านผากก็มีรายได้จากการท่องเที่ยว 4 ประเภท คือ รายได้จากการขายของที่ระลึก รายได้จากการบริการค่าเข้าชมศูนย์วัฒนธรรม รายได้จากการเป็นมัคคุเทศก์ และรายได้จากการแสดง ทั้งนี้รายได้จากการขายของที่ระลึกเป็นรายได้ชนิดเดียวที่มีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ภายในกลุ่มผู้ที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว

อัญชลี นัสตาสาร (2548) ทำการวิเคราะห์รายจ่ายของนักท่องเที่ยวในเทศกาลลอยกระทง ในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาลักษณะต่างๆของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการใช้จ่ายทั้งในและนอกเทศกาลลอยกระทงของนักท่องเที่ยว รวมถึงเพื่อศึกษาถึงการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปสู่กลุ่มธุรกิจต่างๆที่รองรับการท่องเที่ยวในเทศกาลลอยกระทง โดยการศึกษาครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ตัวอย่าง 2 กลุ่มด้วยกัน คือ นักท่องเที่ยวทั้งในและนอกเทศกาลลอยกระทงที่เดินทางมาร่วมงานเทศกาลในจังหวัดเชียงใหม่ และยังทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงแรมและที่พักอีกด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีคำนวณค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบสัดส่วน ร้อยละและวิเคราะห์แบบจำแนกพหุ (Multiple Classification Analysis: MCA)

ผลการศึกษาพบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่ นอกเทศกาล 2,540.67 บาทต่อคนต่อวัน โดยค่าใช้จ่ายที่มากที่สุดคือ ค่าพาหนะ คิดเป็นร้อยละ 37.53 รองลงไป คือค่าที่พักและค่าซื้อสินค้าของที่ระลึกตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวในเทศกาลมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันเท่ากับ 2,149.21 บาท พบว่าเป็นค่าพาหนะมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 39.00 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รองลงไปคือค่าที่พักและซื้อสินค้าและของที่ระลึก เมื่อพิจารณา นักท่องเที่ยวทั้งในและนอกเทศกาลพบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มเท่ากับ 2,345.56 บาทต่อคน โดยสัดส่วนของค่าใช้จ่ายยังเหมือนเดิมคือค่าพาหนะ ค่าที่พักและค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก ส่วนการศึกษาตัวแปรที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยว โดยใช้ MCA นั้นปรากฏว่าตัวแปรระดับรายได้ต่อเดือนเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในกรณีของนักท่องเที่ยวในและนอกเทศกาล สำหรับนักท่องเที่ยวนอกเทศกาลตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดได้แก่ ระดับรายได้และอาชีพ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 โดยนักท่องเที่ยวนอกเทศกาลที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุดคือนักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,001 บาทและเป็นแม่บ้าน ส่วนนักท่องเที่ยวในเทศกาล ตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือระดับรายได้ต่อเดือน ดังนั้นนักท่องเที่ยวในเทศกาลที่มีค่าใช้จ่ายมากที่สุดคือ นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า 20,001 บาทขึ้นไป โดยที่การจัดงานเทศกาลลอยกระทงในช่วงวันที่ 7 – 9 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวแก่จังหวัดจำนวน 641 ล้านบาท และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากปกติถึง 1 เท่าตัว โดยกระจายไปสู่ธุรกิจประเภทค่าพาหนะเดินทางมากที่สุด ประมาณ 250 ล้านบาท หรือคิดเป็น

ร้อยละ 39 ของรายได้ทั้งหมด ธุรกิจที่ได้รับรายได้รองลงมาเป็นธุรกิจประเภทค่าที่พักประมาณ 153 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 23.89 ของรายได้ทั้งหมด ธุรกิจประเภทสินค้าและของที่ระลึก เป็นธุรกิจที่มีรายได้จากการจัดงานมากเป็นอันดับ 3 ดอกไม้เพลิงเป็นสัญลักษณ์ของเทศกาลลอยกระทงก่อให้เกิดรายได้เพียงร้อยละ 1.20 ของรายได้ทั้งหมด และจากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อความประสงค์ที่จะร่วมงานเทศกาลในปีต่อไปพบว่า นักท่องเที่ยวต้องการกลับมาร่วมงานเทศกาลลอยกระทงในปีต่อไป คิดเป็นร้อยละ 90.91 ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่ประสงค์กลับมาร่วมงานคิดเป็นร้อยละ 9.09 ส่วนนักท่องเที่ยวนอกเทศกาลที่ต้องการกลับมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่คิดเป็นร้อยละ 98.30 คาดว่าจะไม่กลับมาอีกร้อยละ 1.70

2.3 ข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงข้อมูลทั่วไป รวมถึงพฤติกรรมและแบบแผนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ ก่อนที่จะมีการศึกษาถึงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง จึงได้มีการศึกษาถึงข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่โดยรวม ดังตาราง 2.1 โดยจะเห็นว่าในช่วงปี 2542 – 2545 มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยประสบวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 จึงส่งผลให้ประชาชนระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น

เมื่อพิจารณาตาราง 2.2 ซึ่งแสดงจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะในด้านต่างๆ จะพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เป็นเพศชายมากกว่าร้อยละ 50 คือมีสัดส่วนเท่ากับ ร้อยละ 52.70 มีอายุระหว่าง 25-34 ปี ถึงร้อยละ 40.92 โดยที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ รองลงไปที่อาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง และประกอบกิจการส่วนตัว โดยมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 23.96 22.06 และ 20.27 ตามลำดับ ร้อยละ 32.26 มีถิ่นที่อยู่กรุงเทพมหานคร รองลงมาเป็นภาคเหนือคิดเป็นร้อยละ 31.09 โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อนถึงร้อยละ 61.06 ซึ่งเดินทางด้วยรถส่วนตัวถึงร้อยละ 36.89 รองลงมาคือ รถไฟ และรถโดยสาร คิดเป็นร้อยละ 25.74 และ 23.59 ตามลำดับ

และในตาราง 2.3 ซึ่งแสดงจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยว จำแนกตามลักษณะในด้านต่างๆ ในปี 2545 – 2547 เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มีสัดส่วนมากที่สุด คือ ร้อยละ 32.86 รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000-19,999 บาท มีสัดส่วนร้อยละ 29.57 และเมื่อจำแนกตามสถานที่พักพบว่านักท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 60.79 พักที่โรงแรม รองลงมาจะพักที่บ้านเพื่อนหรือญาติที่ ร้อยละ 31.88 เมื่อจำแนกตาม

จำนวนผู้ร่วมเดินทางพบว่าส่วนใหญ่จะเดินทางมา 2 คน ที่ร้อยละ 29.23 และรองลงมาจะเดินทาง 1 คนเป็นสัดส่วนร้อยละ 26.4

ตาราง 2.1 แสดงจำนวนและสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมา
ท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2536 - 2547

ปี	ชาวไทย	
	จำนวน	%การเปลี่ยนแปลง
2536	1,286,958	
2537	1,321,164	2.66
2538	1,545,138	16.95
2539	1,813,284	17.35
2540	1,730,789	-4.55
2541	1,807,477	4.43
2542	1,802,264	-0.29
2543	1,773,621	-1.59
2544	1,683,600	-5.08
2545	1,639,473	-2.62
2546	1,714,843	4.60
2547	1,877,194	9.32

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย

ตาราง 2.2 แสดงจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัด
เชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2540 – 2547 จำแนกตามลักษณะในด้านต่างๆ

ลักษณะ	สัดส่วน
1. เพศ	
ชาย	52.70
หญิง	47.30
รวม	100.00
2. อายุ	
15-24 ปี	25.45
25-34 ปี	40.92
35-44 ปี	22.58
45-54 ปี	9.21
55-64 ปี	1.52
มากกว่า 64 ปี	0.32
รวม	100.00
3. อาชีพ	
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	23.96
นักศึกษา	19.81
ประกอบกิจการส่วนตัว	20.27
ตัวแทนขายสินค้า	5.59
แม่บ้าน	4.32
พนักงาน/ลูกจ้าง	22.06
เกษตรกร	2.03
อื่นๆ	1.97
รวม	100.00

ตาราง 2.2 (ต่อ) แสดงจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2540 – 2547 จำแนกตามลักษณะในด้านต่างๆ

ลักษณะ	สัดส่วน
4. ถิ่นที่อยู่	
กรุงเทพมหานคร	32.26
ภาคกลาง	8.92
ภาคตะวันตก	5.20
ภาคตะวันออก	5.90
ภาคเหนือ	31.09
ภาคใต้	6.58
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	10.05
รวม	100.00
5. วัตถุประสงค์หลัก	
ท่องเที่ยว/พักผ่อน	61.06
ธุรกิจ	10.95
ปฏิบัติราชการ	6.23
ประชุม/สัมมนา	9.19
ทัศนศึกษา	3.52
อื่นๆ	9.06
รวม	100.00
6. พาหนะเดินทาง	
เครื่องบิน	13.49
รถไฟ	25.74
รถโดยสาร	23.59
รถส่วนตัว	36.89
อื่นๆ	0.29
รวม	100.00

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย

ตาราง 2.3 แสดงจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัด
เชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2545 – 2547 จำแนกตามลักษณะในด้านต่างๆ

ลักษณะ	สัดส่วน
1. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	
น้อยกว่า 10,000 บาท	32.86
10,000 - 17,499 บาท	29.57
17,500 - 19,999 บาท	13.71
20,000 - 34,999 บาท	14.83
35,000 - 49,999 บาท	4.71
50,000 - 64,999 บาท	2.75
65,000 - 79,999 บาท	0.48
ตั้งแต่ 80,000 บาท	32.86
รวม	100.00
2. สถานที่พัก	
โรงแรม	60.79
เกสต์เฮาส์	2.72
บังกาโล/รีสอร์ท	1.85
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	31.88
ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	2.28
บ้านพักรับรองของทางราชการ	0.48
อื่นๆ	0.00
รวม	100.00

ตาราง 2.3 (ต่อ) แสดงจำนวนและสัดส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัด
เชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2545 – 2547 จำแนกตามลักษณะในด้านต่างๆ

ลักษณะ	สัดส่วน
3. จำนวนผู้ร่วมเดินทาง	
1 คน	26.42
2 คน	29.23
3 คน	12.49
4 คน	12.74
5 คน	7.86
มากกว่า 5 คน	11.25
รวม	100.00

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย

จากตาราง 2.4 แสดงให้เห็นว่าสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเป็นอันดับหนึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2547 คือ ดอยสุเทพ ส่วนอันดับที่สองในปี พ.ศ. 2545 และ 2546 คือ ไนท์บาซาร์ ส่วนในปี พ.ศ. 2547 คือ สวนสัตว์เชียงใหม่ ซึ่งอาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวสนใจที่จะเข้าชม ช่วงช่วงและหลินฮุ่ย ซึ่งคือ หมีแพนด้าที่ได้รับจากประเทศจีนนั่นเอง

ตาราง 2.4 แสดงสัดส่วนของสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ที่นักท่องเที่ยวเดินทางไป

9 อันดับแรก ใน พ.ศ. 2545 – 2547

สถานที่ท่องเที่ยว	พ.ศ. 2545		พ.ศ. 2546		พ.ศ. 2547	
	อันดับ	สัดส่วน	อันดับ	สัดส่วน	อันดับ	สัดส่วน
ดอยสุเทพ	1	51.75	1	51.80	1	51.86
สวนสัตว์เชียงใหม่	-	-	-	-	2	40.00
ไนท์บาซาร์	2	40.12	2	40.09	3	19.47
ห้างสรรพสินค้า	3	19.24	3	19.42	4	15.13
คอยอินทนนท์	4	15.25	5	15.38	5	16.27
ตลาดวโรรส	5	16.41	4	16.38	6	12.97
ปางช้าง แม่สา	6	12.99	6	12.82	8	9.54
สันกำแพง	7	11.88	7	11.60	7	11.71
บ่อสร้าง	8	9.24	8	9.18	-	-
น้ำตกแม่สา	-	-	9	8.36	-	-
คอยปุย	9	6.66	-	-	9	6.77

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย

จากตาราง 2.5 แสดงให้เห็นว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 – 2547 มีค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ในการซื้อสินค้าและของที่ระลึก ถึงร้อยละ 30.88 รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับที่พักคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.12

ตาราง 2.5 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
ปี พ.ศ. 2540-2547

ประเภทของค่าใช้จ่าย	สัดส่วน
ค่าที่พัก	22.12
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	13.57
ค่าบริการเดินทาง ท่องเที่ยวในจังหวัด	13.57
ค่าซื้อสินค้าและ ของที่ระลึก	30.88
ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง	12.71
อื่น ๆ	7.16
รวม	100.00

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กongsitidilawijay

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาถึงข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาถึงแบบแผนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 ประชากรและการเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ศึกษาครั้งนี้มีทั้งการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวและข้อมูลทุติยภูมิที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ การศึกษาครั้งนี้จะทำการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) ซึ่งจะต้องเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และค้างแรมในจังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ 1 คืนขึ้นไป โดยที่ประชากรเป้าหมายทั้งหมด เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ โดยข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2547 คือ 1,877,194 คน โดยที่วิธีคำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม ณ ระดับความคลาดเคลื่อน 6% โดยใช้สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} = \frac{1,877,194}{1 + 1,877,194(0.06)^2} = 277.7 \text{ (280)}$$

เมื่อกำหนดให้ n = จำนวนตัวอย่างการวิจัยที่ต้องการสุ่มเลือก

N = จำนวนประชากรการวิจัยทั้งหมด ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1,877,194 คน

e = ความคลาดเคลื่อน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.06

โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ระหว่างวันที่ 14 - 18 เมษายน พ.ศ. 2549

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสามส่วนที่สำคัญคือ

- 1) รายละเอียดโครงสร้างโดยทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- 3) ข้อมูลด้านการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

สถานที่ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจะเป็นสถานี่
ขนส่งผู้โดยสารประเภทต่างๆ รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในอำเภอเมือง และอำเภอใกล้เคียง
โดยมีรายละเอียดดังนี้

- 1) บริเวณผู้โดยสารขาออกต่างประเทศ ณ ท่าอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่
- 2) สถานีรถไฟ
- 3) สถานีขนส่ง
- 4) วัดพระธาตุคอกสุเทพและวัดอื่นๆที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่
- 5) ไน้ที่ซาฟารี
- 6) ศูนย์หัตถกรรมร่วมบ่อสร้าง

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้ทำการศึกษาไว้
รวมถึงงานศึกษาวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ได้ทำการศึกษาไว้ โดยข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูล
เกี่ยวกับสถิตินักท่องเที่ยวและข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมทั่วไป รวมถึงรูปแบบการใช้จ่าย
ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive analysis) ซึ่ง
จะอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean)
ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency) รวมถึงการเปรียบเทียบข้อมูลเพื่อแสดงให้เห็น
ความแตกต่างในด้านต่างๆ

2) การศึกษาถึงผลของโครงสร้างโดยทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม
ของนักท่องเที่ยวต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์ โดยการใช้วิธีการ
วิเคราะห์การจำแนกพหุ หรือ Multiple Classification Analysis (MCA) ว่าคุณลักษณะต่างๆของ
นักท่องเที่ยวจะมีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการ
วางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น ในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัด
เชียงใหม่ในปีต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายรวมของนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับ
เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และภูมิภูมิลำเนา ดังนั้นในการศึกษานี้จึงกำหนดให้ เพศ อายุ อาชีพ รายได้
ต่อเดือน และภูมิภาคที่อยู่อาศัยของนักท่องเที่ยวเป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตามได้แก่ ค่าใช้จ่าย
รวมของนักท่องเที่ยว

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาลักษณะการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ จังหวัด เชียงใหม่ ช่วงวันที่ 14-18 เมษายน พ.ศ. 2549 ได้สอบถามจากตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 268 ตัวอย่าง เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ

- 1) รายละเอียดโครงสร้างโดยทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- 3) ข้อมูลด้านการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

โดยการวิเคราะห์ผลการศึกษาจะใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ซึ่งจะแสดงในรูปของ ตารางความถี่ ร้อยละและค่าเฉลี่ย จากนั้นใช้การวิเคราะห์การจำแนกเชิงพหุ (Multiple Classification Analysis : MCA) เพื่อพิจารณาอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ต่อค่าใช้จ่ายของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

4.1.1 รายละเอียดโครงสร้างโดยทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว

เพศ จากการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพบว่าเป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิงจำนวน 148 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 55.2 ของตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งหมด โดยมีจำนวนมากกว่าเพศชายที่พบว่ามีจำนวน 120 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 44.8 ดังแสดงในตาราง 4.1 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในตาราง 2.2 จะเห็นว่ามีค่าที่ใกล้เคียงกัน แต่จะมีนักท่องเที่ยวเพศชายในสัดส่วนที่มากกว่าซึ่งเท่ากับร้อยละ 52.70 ส่วนเพศหญิงเท่ากับร้อยละ 47.30

ตาราง 4.1 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ชาย	120	44.8
หญิง	148	55.2
รวม	268	100.0

ที่มา: จากการสำรวจ

อายุ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 25-34 ปี คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.13 รองลงไปคือช่วงอายุ 15-24 ปี และ 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.24 และ 12.69 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 4.2 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในตาราง 2.2 จะเห็นว่ามีข้อมูลที่สอดคล้องกัน คือนักท่องเที่ยวที่อยู่ในช่วงอายุ 25-34 ปี มีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 40.92

ตาราง 4.2 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตาม

ช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
15-24 ปี	73	27.24
25-34 ปี	129	48.13
35-44 ปี	33	12.31
45-54 ปี	31	11.94
55-64 ปี	2	0.37
มากกว่า 64 ปี	0	0
รวม	268	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี เป็นจำนวนถึง 194 คน คิดเป็นร้อยละ 72.39 รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 12.69 และระดับมัธยมศึกษา 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.21 ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 4.3

ตาราง 4.3 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ประถมศึกษา	4	1.49
มัธยมศึกษา	22	8.21
อนุปริญญา	13	4.85
ปริญญาตรี	194	72.39
ปริญญาโท	34	12.69
ปริญญาเอก	1	0.37
รวม	268	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

สถานภาพทางครอบครัว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีสถานะโสด โดยมีจำนวนถึง 174 คน คิดเป็นร้อยละ 65 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือสถานะสมรสจำนวน 89 คนซึ่งเท่ากับร้อยละ 33 ดังแสดงในตาราง 4.4

ตาราง 4.4 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามสถานภาพทางครอบครัว

สถานภาพทางครอบครัว	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
โสด	174	65
สมรส	89	33
หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่	5	2
รวม	268	100

ที่มา: จากการสำรวจ

อาชีพ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน ซึ่งมีจำนวนถึง 120 คน คิดเป็นร้อยละ 44.78 รองลงไปที่คือ นักเรียนนักศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 18.66 ลำดับที่สามคืออาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 18.28 ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 4.5

ตาราง 4.5 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตาม อาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน	120	44.78
นักเรียนนักศึกษา	50	18.66
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	49	18.28
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	28	10.45
แม่บ้าน/ทำงานในครอบครัว	13	4.85
ไม่มีอาชีพ/ไม่ทำงาน/ว่างงาน	6	2.24
อื่นๆ	2	0.75
รวม	268	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ระดับรายได้ต่อเดือน จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้ 10,000-19,999 บาท จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์มากที่สุด เป็นจำนวนถึง 95 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.40 รองลงมาคือที่ระดับรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25.00 ส่วนลำดับที่สามคือที่ระดับรายได้ 20,000-34,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.03 ดังแสดงในตาราง 4.6 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจากตาราง 2.3 จะพบว่ามีข้อมูลที่แตกต่างกันคือนักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท จะมีสัดส่วนมากที่สุด ถึงร้อยละ 32.86 รองลงมาเป็นระดับรายได้ 10,000-19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.57

ตาราง 4.6 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
น้อยกว่า 10,000 บาท	67	25.00
10,000-19,999 บาท	95	35.40
20,000-34,999 บาท	51	19.03
35,000-49,999 บาท	11	4.10
50,000-64,999 บาท	17	6.34
65,000-79,999 บาท	1	0.37
มากกว่า 80,000 บาท	24	8.96
ไม่มีรายได้	2	0.75
รวม	268	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน นอกจากการศึกษาระดับรายได้ต่อเดือนแล้วยังมีการศึกษา รายได้ของครอบครัวซึ่งปรากฏว่าส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ที่ระดับรายได้มากกว่า 80,000 บาท เป็น จำนวนถึงร้อยละ 25 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือที่ระดับ 20,000-34,999 บาท คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 20.90 ส่วนลำดับที่สาม คือที่ระดับรายได้ 35,000-49,999 บาท และ 50,000-64,999 บาท ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากันที่ร้อยละ 15.30 ดังแสดงในตาราง 4.7

ตาราง 4.7 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่งเที่ยวชาวไทยจำแนกตาม รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
น้อยกว่า 10,000 บาท	16	5.97
10,000-19,999 บาท	33	12.31
20,000-34,999 บาท	56	20.90
35,000-49,999 บาท	41	15.30
50,000-64,999 บาท	41	15.30
65,000-79,999 บาท	14	5.22
มากกว่า 80,000 บาท	67	25.00
รวม	268	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ถิ่นที่อยู่อาศัย จากการศึกษาเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพบว่า เป็นกรุงเทพมหานครถึงจำนวน 157 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 58.58 โดยที่รองลงมาคือภาคเหนือ จำนวน 71 คน ซึ่งเท่ากับร้อยละ 26.49 ดังแสดงในตาราง 4.8 เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจากตาราง 2.2 พบว่ามีข้อมูลที่สอดคล้องกันคือ มีนักท่องเที่ยวที่มีถิ่นที่อยู่ในกรุงเทพมหานครเป็นสัดส่วนที่สูงสุดถึงร้อยละ 32.26 รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวจาก ภาคเหนือ ร้อยละ 31.09

ตาราง 4.8 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัย

ถิ่นที่อยู่อาศัย	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
กรุงเทพมหานคร	157	58.58
ภาคเหนือ	71	26.49
ภาคกลาง(ไม่รวมกรุงเทพฯ)	17	6.34
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	10	3.73
ภาคตะวันออก	10	3.73
ภาคใต้	3	1.12
รวม	268	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

4.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมาเชียงใหม่ ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพักผ่อนและท่องเที่ยวจำนวน 167 คน เป็นร้อยละ 62.31 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจากตาราง 2.2 ที่นักท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อนเป็นสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 61.06 แต่อันดับรองลงมาจะแตกต่างกันเพราะจากการศึกษา คือ มาเพื่อเยี่ยมญาติจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 33.58 ของตัวอย่างทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 4.9 แต่จากข้อมูลการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยพบว่าเป็นการเดินทางมาเพื่อติดต่อธุรกิจ ร้อยละ 10.95

ตาราง 4.9 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตาม
วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
พักผ่อนและท่องเที่ยว	167	62.31
เยี่ยมญาติ	90	33.58
ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา	7	2.61
ประชุม สัมมนา หน่วยงานนอกสถานที่	2	0.75
ติดต่อธุรกิจ	2	0.75
รวม	268	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ระยะเวลาพำนัก กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้เวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ประมาณ 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 41.04 รองลงมาคือ 2 วัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.40 ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งหมด ดังแสดงในตาราง 4.10 โดยที่ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวเท่ากับ 3.78 วัน

ตาราง 4.10 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตาม
ระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่

ระยะเวลา	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1 คืน	3	1.12
2 คืน	52	19.40
3 คืน	110	41.04
4 คืน	35	13.06
5 คืน	32	11.94
มากกว่า 5 คืน	36	13.43
รวม	268	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

แหล่งข้อมูลการท่องเที่ยว โดยที่คำถามนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบคำถามได้หลายข้อ ว่าทราบข้อมูลการท่องเที่ยวมาจากที่ใดที่ทำให้ตัดสินใจเดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ จากการศึกษาพบว่าแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวคือ เพื่อนหรือญาติ ซึ่งมีจำนวนถึง 152 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 39.07 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รองลงมาคือการตัดสินใจด้วยตัวเอง จำนวน 115 คนเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.56 ดังแสดงในตาราง 4.11

ตาราง 4.11 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามแหล่งข้อมูลการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

แหล่งข้อมูล	จำนวน	สัดส่วน (ร้อยละ)
เพื่อนหรือญาติ	152	39.07
ตัดสินใจด้วยตนเอง	115	29.56
internet	27	6.94
โทรทัศน์	26	6.68
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	24	6.17
นิตยสาร	11	2.83
บริษัทนำเที่ยว	10	2.57
หนังสือพิมพ์	9	2.31
อื่นๆ	8	2.06
วิทยุ	7	1.80
รวม	389	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่าในการมาท่องเที่ยวครั้งนี้ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แล้วเป็นการท่องเที่ยวครั้งที่ห้าขึ้นไป โดยมีจำนวนถึง 130 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 48.51 ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งหมด โดยรองลงมาจะเป็นการเดินทางมาเที่ยวเป็นครั้งแรกจำนวน 53 คน ซึ่งเท่ากับร้อยละ 19.78 ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตาราง 4.12 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามจำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์

จำนวนครั้ง	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ครั้งแรก	53	19.78
ครั้งที่สอง	32	11.94
ครั้งที่สาม	23	8.58
ครั้งที่สี่	30	11.19
มากกว่าสี่ครั้ง	130	48.51
รวม	268	100

ที่มา: จากการสำรวจ

กลุ่มการเดินทาง กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางมากับครอบครัวและกับเพื่อนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 40.30 และ 37.31 ตามลำดับ และมีผู้ที่เดินทางมาเที่ยวคนเดียวถึงร้อยละ 17.91 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่าในกลุ่มอื่นๆนั้น ระบุว่าเดินทางมากับแฟนคิดเป็นร้อยละ 4.48 ดังแสดงในตาราง 4.13

ตาราง 4.13 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มการเดินทาง	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ครอบครัว	108	40.30
เพื่อน	100	37.31
คนเดียว	48	17.91
อื่นๆ	12	4.48
รวม	268	100

ที่มา: จากการสำรวจ

ขนาดกลุ่ม จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางมาท่องเที่ยวจะมีขนาดกลุ่มเท่ากับ 2 คน มีสัดส่วนถึงร้อยละ 22.39 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจากราย 2.3 ซึ่งมีสัดส่วนของจำนวนผู้ร่วมเดินทางเท่ากับ 2 คนเป็นสัดส่วนสูงสุดเท่ากับร้อยละ 29.23 แต่รองลงมาจะมีข้อมูลที่แตกต่างกันเพราะจากการศึกษาพบว่าเป็น จำนวนมากกว่า 5 คน ร้อยละ 20.52 ดังแสดงในตาราง 4.14 แต่จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะเป็นการเดินทาง 1 คน

ตาราง 4.14 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามขนาดกลุ่มการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

ขนาดกลุ่มการเดินทาง	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
1 คน	48	17.91
2 คน	60	22.39
3 คน	42	15.67
4 คน	37	13.81
5 คน	26	9.70
มากกว่า 5 คน	55	20.52
รวม	268	100

ที่มา: จากการสำรวจ

สถานที่ท่องเที่ยว โดยที่คำถามนี้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อว่าได้เดินทางไปท่องเที่ยวที่ใดมาบ้างแล้วในการท่องเที่ยวครั้งนี้ ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวที่กลุ่มตัวอย่างเดินทางไปเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ วัดพระธาตุดอยสุเทพถึงร้อยละ 56.72 รองลงมาคือ สวนสัตว์เชียงใหม่และไนท์บาร์ซา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 44.40 และ 39.18 ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง 4.15 เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในตาราง 2.4 พบว่ามีความสอดคล้องกันคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2547 แหล่งท่องเที่ยวอันดับหนึ่งจะเป็นวัดพระธาตุดอยสุเทพ เป็นสัดส่วนร้อยละ 51.75, 51.80 และ 51.86 ตามลำดับ ส่วนอันดับที่สองนั้นในปี พ.ศ. 2545 และ 2546 จะเป็น ไนท์บาซาร์ แต่ในปี 2547 จะเป็นสวนสัตว์เชียงใหม่ซึ่งสอดคล้องจากข้อมูลจากการศึกษา อาจเนื่องมาจาก ตั้งแต่ปี 2547 สวนสัตว์เชียงใหม่ได้รับ หมี่แพนด้า ช่วง ช่วง—หลินฮุ่ย มา

เพื่อช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาสวนสัตว์เชียงใหม่เพิ่มขึ้นนั่นเอง ส่วนที่ท่องเที่ยวอื่นๆ นั้น ส่วนใหญ่แล้วกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจะระบุว่า เป็นการเล่นน้ำที่บริเวณคูเมือง

ตาราง 4.15 แสดงจำนวนสัดส่วนและอันดับของสถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	อันดับที่
วัดพระธาตุดอยสุเทพ	152	56.72	1
สวนสัตว์เชียงใหม่	119	44.40	2
ไนท์บาร์ชา	105	39.18	3
ไนท์ซาฟารี	86	32.09	4
อื่นๆ	56	20.90	5
บ้านถวาย (อ.หางดง)	52	19.40	6
ศูนย์หัตถกรรมบ้านบ่อสร้าง(อ.สันกำแพง)	51	19.03	7
ตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์	47	17.54	8
อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	33	12.31	9
น้ำพุร้อนสันกำแพง	29	10.82	10
เวียงกุมกาม	26	9.70	11
สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์(อ.แม่ริม)	20	7.46	12
ถ้ำเชียงดาว	18	6.72	13
ดอยอ่างขาง(อ.ฝาง)	17	6.34	14
อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง	16	5.97	15
แหล่งท่องเที่ยวบนเส้นทาง หางดง-สะเมิง	14	5.22	16
แหล่งท่องเที่ยวบนเส้นทาง แม่ริม-สะเมิง	8	2.99	17

ที่มา: จากการสำรวจ

ความต้องการมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์ในครั้งต่อไป กลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จำนวน 216 คนที่คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 80.60 มีความต้องการที่จะมาเที่ยว ที่จังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์ในครั้งต่อไป มีเพียง 2 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 0.75 เท่านั้นที่ จะไม่มาเที่ยวในครั้งต่อไป และอีกร้อยละ 18.65 ยังไม่แน่ใจ ดังแสดงในตาราง 4.16

ตาราง 4.16 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามความต้องการมาเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์ในครั้งต่อไป

ความต้องการมาในครั้งต่อไป	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
มา	216	80.60
ไม่แน่ใจ	50	18.65
ไม่มา	2	0.75
รวม	268	100

ที่มา: จากการสำรวจ

4.1.2 ข้อมูลค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของการใช้จ่ายเมื่อแยกออกเป็นประเภทต่างๆ ในตาราง 4.17 พบว่ามีสัดส่วนของการใช้จ่ายด้านยานพาหนะมากที่สุด เท่ากับร้อยละ 50.46 รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายด้านการซื้อสินค้าและของที่ระลึก เท่ากับร้อยละ 16.46 อันดับที่สามเป็นค่าใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่ม เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในตารางที่ 2.5 ซึ่งเป็นข้อมูลค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่เฉลี่ย ในปี พ.ศ. 2540 – 2547 พบว่าแตกต่างกัน จะเห็นได้ว่ามีค่าใช้จ่ายด้านการซื้อสินค้าของที่ระลึกเป็นอันดับหนึ่งที่มีสัดส่วนร้อยละ 30.88 รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายในค่าที่พักเท่ากับร้อยละ 22.12 อันดับสามเป็นค่าอาหารและเครื่องดื่มร้อยละ 13.57 ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากที่ข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้น ในการใช้จ่ายด้านพาหนะจะแยกเป็นเฉพาะค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัด จึงทำให้สัดส่วนค่าใช้จ่ายมีค่าไม่สูงเท่ากับจากการศึกษาครั้งนี้นั่นเอง ซึ่งค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะได้รวมทั้งค่าเดินทางไปกลับจังหวัดเชียงใหม่ และค่าเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงใหม่

ตาราง 4.17 การใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัด
เชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์ พ.ศ. 2549

ประเภทของค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ค่าใช้จ่ายด้านยานพาหนะ	3,100.84	50.46
ค่าใช้จ่ายด้านการซื้อสินค้าและของที่ระลึก	1,011.12	16.46
ค่าใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่ม	1,001.75	16.30
ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก	491.03	7.99
ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง	365.26	5.94
ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลสงกรานต์	174.69	2.84
รวม	5,653.66	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

การใช้บริการนำเที่ยว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จำนวน 230 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 85.82 ของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งหมดไม่ได้ใช้บริการนำเที่ยว มีที่ใช้บางส่วนร้อยละ 10.07 และ ใช้ทั้งหมด ร้อยละ 4.10 ดังแสดงในตาราง 4.18

ตาราง 4.18 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามการใช้
บริการนำเที่ยว

การใช้บริการนำเที่ยว	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)
ใช้ทั้งหมด	11	4.10
ใช้บางส่วน	27	10.07
ไม่ใช้	230	85.82
รวม	268	100

ที่มา: จากการสำรวจ

พาหนะในการเดินทาง จากผลการศึกษาด้านค่าใช้จ่ายพาหนะในการเดินทาง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกคำตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ เพราะนักท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะเลือกใช้พาหนะได้มากกว่าหนึ่งชนิด จากการแบ่งลักษณะการใช้พาหนะออกเป็น กลุ่ม กลุ่มที่หนึ่งคือ การจำแนกตามพาหนะที่ใช้เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินทางด้วยรถส่วนตัวมากที่สุดถึงร้อยละ 30.86 โดยเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 1,182.49 บาทต่อคน รองลงมาเป็นการเดินทางด้วยเครื่องบินร้อยละ 25.93 โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 4,551.67 บาทต่อคน ดังแสดงในตาราง 4.19 กลุ่มที่สอง คือ การจำแนกตามพาหนะที่ใช้เดินทางภายในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกที่จะเดินทางด้วย รถส่วนตัว เป็นสัดส่วนร้อยละ 50.08 รองลงมาเป็นรถสองแถว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.19 โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย เท่ากับ 182.12 บาทต่อคน ดังแสดงในตาราง 4.20

ตาราง 4.19 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามพาหนะที่ใช้เดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่

พาหนะที่เลือกใช้	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน (บาท)
รถส่วนตัว (ค่าน้ำมัน)	100	30.86	1,182.49*
เครื่องบิน	84	25.93	4,551.67
รถโดยสารประจำทาง	81	25.00	732.00
รถไฟ	35	10.80	707.40
รถเช่า	24	7.41	872.14*

ที่มา: จากการสำรวจ

* ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนนี้ รวมค่าเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงใหม่อยู่ด้วย

ตาราง 4.20 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามพาหนะที่ใช้เดินทางภายในจังหวัดเชียงใหม่

พาหนะที่เลือกใช้	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน (บาท)
รถส่วนตัว (ค่าน้ำมัน)	100	52.08	1,182.49*
รถสองแถว	33	17.19	182.12
รถเช่า	24	12.50	872.14*
รถตุ๊กตุ๊ก	20	10.42	220.00
อื่นๆ	8	4.17	620.00
รถแท็กซี่	7	3.65	160.00

ที่มา: จากการสำรวจ

* ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนนี้ รวมค่าเดินทางมายังจังหวัดเชียงใหม่อยู่ด้วย

ที่พัก ข้อมูลในส่วนของที่พักในระหว่างการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวร้อยละ 40.38 เสียค่าใช้จ่ายสำหรับค่าที่พักและที่เหลื่ออีกร้อยละ 59.62 ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายซึ่งเมื่อพิจารณาจำแนกตามที่พักส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 58.85 พักที่บ้านเพื่อนหรือญาติ รองลงมาจะเข้าพักในโรงแรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 29.62 โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคืนเท่ากับ 1,458.4 บาทต่อคน ดังแสดงในตาราง 4.21 เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในตาราง 2.3 พบว่ามีข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกันเนื่องจากส่วนใหญ่แล้วนักท่องเที่ยวจะเข้าพักในโรงแรมเป็นสัดส่วนร้อยละ 60.79 รองลงมาเป็นการเข้าพักที่บ้านญาติหรือเพื่อนร้อยละ 31.88

ตาราง 4.21 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามที่พัก

สถานที่พัก	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/คืน)
โรงแรม	77	29.62	1,458.4
รีสอร์ท	7	2.69	1,214.0
เกสต์เฮาส์	3	1.15	966.7
อพาทเมนท์	17	6.54	423.5
บ้านเพื่อนหรือญาติ	153	58.85	-
บ้านรับรอง	2	0.77	-
อื่นๆ	1	0.38	700.0

ที่มา: จากการสำรวจ

อาหารและเครื่องดื่ม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจะเลือกใช้บริการสถานที่รับประทานอาหารเช้าที่หลากหลาย ดังนั้นในการตอบคำถามในข้อนี้นักท่องเที่ยวจึงสามารถเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ โดยส่วนใหญ่จะเลือกใช้จ่ายที่ร้านอาหารถึงร้อยละ 46.61 โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 999.55 บาทต่อคน รองลงมาคือตลาด คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.35 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 366.34 บาท ดังแสดงในตาราง 4.22

ตาราง 4.22 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามการใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่ม

สถานที่	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน)
ร้านอาหาร	179	46.61	999.55
ตลาด	82	21.35	366.34
ทำเอง	50	13.02	446.20
แผงลอย	34	8.85	232.00
โรงแรม	21	5.47	676.20
ภัตตาคาร	14	3.65	914.29
อื่นๆ	4	1.04	575.00

ที่มา: จากการสำรวจ

สินค้าและของที่ระลึก เนื่องจากนักท่องเที่ยวอาจจะเลือกซื้อสินค้า และของที่ระลึกได้หลากหลาย ในการตอบคำถามข้อนี้กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจึงสามารถเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมที่จะซื้ออาหารเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 44.12 โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 767.78 บาท รองลงมาเป็นที่ระลึกชิ้นเล็ก คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.51 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 474.80 บาท ลำดับที่สามเป็นเสื้อผ้า ร้อยละ 23.86 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 960.95 ดังแสดงในตาราง 4.23

ตาราง 4.23 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตาม
การซื้อสินค้าและของที่ระลึก

ชนิดของที่ระลึก	จำนวน (คน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน)
อาหาร	135	44.12	767.78
ของที่ระลึกชิ้นเล็กๆ	75	24.51	474.80
เสื้อผ้า	73	23.86	960.95
เฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งไม้	16	5.23	3,251.00
เครื่องเงิน	5	1.63	1,580.00
อื่นๆ	2	0.65	825.00

ที่มา: จากการสำรวจ

ค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในเทศกาลสงกรานต์ เนื่องจากนักท่องเที่ยวอาจจะเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มากกว่าหนึ่งรายการ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงสามารถเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจะเสียค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ในการเล่นน้ำเป็นสัดส่วนมากที่สุดถึงร้อยละ 53.31 โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 128.58 บาท รองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ร้อยละ 31.02 ซึ่งมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 263.34 บาท ลำดับที่สามเป็นค่าน้ำสำหรับการเล่นสงกรานต์ คิดเป็นร้อยละ 13.55 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 83.33 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆนั้นระบุว่าเป็นค่าน้ำแข็งซึ่งคิดเป็นร้อยละ 2.11 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 128.57 บาท ดังแสดงในตาราง 4.24

ตาราง 4.24 แสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยจำแนกตามค่าใช้จ่าย
อื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในเทศกาลสงกรานต์

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวน	สัดส่วน (ร้อยละ)	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน)
อุปกรณ์ในการเล่นน้ำ	177	53.31	128.58
อุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา	103	31.02	263.34
ค่าน้ำ	45	13.55	83.33
อื่นๆ	7	2.11	128.57

ที่มา: จากการสำรวจ

นอกจากนั้นยังมีค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิงอื่นๆ โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 889.91 บาทต่อคน

4.2 แบบแผนการใช้จ่ายตามคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์โดยใช้ตัวแปรอิสระ 5 ตัว เนื่องจากข้อจำกัดทาง software ตัวแปรอิสระดังกล่าว คือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และภูมิลำเนา พบว่ามีตัวแปรอิสระทั้งหมดมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ดังแสดงในตาราง 4.25 จึงนำตัวแปรอิสระดังกล่าวเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ MCA ในลำดับต่อไป

ตาราง 4.25 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกี่ยวกับตัวแปรคุณลักษณะของนักท่องเที่ยว

ตัวแปรอิสระ	ค่าสถิติ F	ระดับนัยสำคัญ
เพศ	10.867	.042
อายุ	9.485	.000
อาชีพ	3.420	.010
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	12.930	.000
ภูมิลำเนา	4.513	.002

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ

จากการวิเคราะห์การจำแนกพหุ (MCA) สามารถช่วยคาดคะเนรายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันได้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย จาก สัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงความเบี่ยงเบน (adjusted deviation) จากค่าตัวกลาง (grand mean) โดยการบวกค่าสัมประสิทธิ์ที่แสดงถึงความเบี่ยงเบนของแต่ละคุณลักษณะเข้ากับค่าตัวกลาง

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ (Grand Mean) เท่ากับ 2,239.68 บาทต่อคนต่อวัน เมื่อพิจารณาจากข้อมูลในตาราง 4.27 จะสามารถคาดคะเนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่มีคุณลักษณะต่างๆ ได้ โดยการนำค่าเบี่ยงเบนที่ปรับแล้ว (Adjusted Deviation) ของแต่ละคุณลักษณะมาบวกเข้าหรือลบออกจาก ค่า Grand Mean เพื่อแสดงถึงการใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์

โดยสามารถยกตัวอย่างการคำนวณการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุดได้ดังนี้คือ ถ้านักท่องเที่ยวเป็นเพศหญิง จะมีค่าใช้จ่ายเท่ากับ $2,239.68 + 240.53 = 2,480.21$ บาทต่อคนต่อวัน และถ้านักท่องเที่ยวนั้นมีอายุอยู่ระหว่าง 35-44 ปี จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ $2,480.21 + 1,202.33 =$

3,682.55 บาท และหากมีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ $3,682.55 + 816.50 = 4,499.05$ บาทต่อคนต่อวัน ถ้าเป็นผู้รายได้มากกว่า 80,000 บาท ด้วยแล้วจะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเป็น $4,499.05 + 2,792.78 = 7,291.83$ บาทต่อคนต่อวัน รวมทั้งหากมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเป็น $7,291.83 + 359.60 = 7,651.43$ บาทต่อคนต่อวัน หากต้องการคาดคะเน ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่มีคุณลักษณะอื่นๆที่แตกต่างกันออกไป ก็สามารถคำนวณได้ด้วยวิธี เดียวกัน โดยการใช้ข้อมูลจากตาราง 4.26

จากผลการวิเคราะห์ MCA สามารถสรุปได้ว่า เพศ อายุ อาชีพ รายได้และภูมิภาค เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ใน เทศกาลสงกรานต์ โดยที่นักท่องเที่ยวที่มีเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 35 – 44 ปี และประกอบธุรกิจ ส่วนตัวจะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้หากเป็นผู้ที่มีรายได้มากกว่า 80,000 บาท และมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครก็จะมีค่าใช้จ่ายสูงกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ

ตาราง 4.26 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อแบบแผนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์

Grand Mean = 2,239.68

ปัจจัย	จำนวน	Unadjusted Deviation	Eta	Adjusted Deviation	Beta
1. เพศ			.043		.109
ชาย	115	-114.32		-286.55	
หญิง	137	95.97		240.53	
2. อายุ			.396		.327
15-24 ปี	71	-846.13		707.79	
25-34 ปี	119	-109.18		-374.23	
35-44 ปี	31	2,395.35		1,202.33	
45-54 ปี	31	-38.34		-1,386.86	
3. อาชีพ			.368		.254
ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน	26	-514.11		-215.36	
นักเรียนนักศึกษา	119	238.52		172.75	
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	44	1,377.19		816.49	
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	13	-380.96		269.69	
แม่บ้าน/ทำงานในครอบครัว	50	-1,413.21		-1,087.79	

ตาราง 4.26 (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์

ปัจจัย	จำนวน	Unadjusted Deviation	Eta	Adjusted Deviation	Beta
4. รายได้			.544		.485
น้อยกว่า 10,000 บาท	65	-1,323.85		-962.42	
10,000-19,999 บาท	91	-476.32		-750.81	
20,000-34,999 บาท	51	942.75		1,142.94	
35,000-49,999 บาท	11	1,877.21		1,487.82	
50,000-64,999 บาท	16	-93.19		372.14	
มากกว่า 80,000 บาท	18	3,453.15		2,792.78	
5. ภูมิภาค			.347		.235
กรุงเทพมหานคร	154	636.37		359.60	
ภาคกลาง(ไม่รวมกรุงเทพฯ)	17	-624.09		7.92	
ภาคเหนือ	67	-1,213.17		-454.40	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6	-1,216.35		-1,302.03	
ภาคตะวันออก	8	148.65		-2,156.91	

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย และเพื่อศึกษาถึงแบบแผนค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย หลังจากนั้นได้มีการนำข้อมูลที่ได้มาทำการรายงานและวิเคราะห์คุณลักษณะที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาได้แบ่งข้อสรุปออกเป็น 2 ส่วน คือ สรุปข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างนักท่องเที่ยว เป็นการสรุปข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ ลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ พฤติกรรมในการท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ส่วนที่สองคือ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการสรุปถึงคุณลักษณะของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์ที่เป็นส่วนช่วยในการคาดการณ์ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่มีคุณลักษณะต่าง ๆ กัน

5.1.1 สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยที่ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 25-34 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและมีสถานภาพโสด มีอาชีพเป็นลูกจ้างหรือพนักงานเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 10,000-19,999 บาท รวมถึงมีถิ่นที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร

เมื่อพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่แล้วมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนและท่องเที่ยว มีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 วัน โดยที่ตัดสินใจเดินทางมาเนื่องจากเพื่อนหรือญาติแนะนำ และกว่าร้อยละ 40 เดินทางมาท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่มากกว่าปีครั้ง ส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัวและมีขนาดกลุ่ม

เดินทางเท่ากับสองคน โดยที่วัดพระธาตุดอยสุเทพเป็นแหล่งท่องเที่ยวอันดับหนึ่งที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยี่ยมชม รองลงมาเป็นสวนสัตว์เชียงใหม่และอันดับที่สามคือ ไนท์บาร์ชา และกลุ่มนักท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 80 ต้องการที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวเทศกาลสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ในครั้งต่อไป

จากการศึกษาด้านการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวกว่าร้อยละ 80 ไม่ได้ใช้บริการนำเที่ยว โดยที่ส่วนใหญ่จะใช้พาหนะส่วนตัว ส่วนในด้านที่พักนั้นนักท่องเที่ยวมากกว่าร้อยละ 50 จะไม่เสียค่าใช้จ่ายและจะพักกับเพื่อนหรือญาติ ส่วนผู้ที่เสียค่าใช้จ่ายด้านที่พักจะเข้าพักโรงแรมเป็นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะซื้อของที่ระลึกที่เป็นอาหาร ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลสงกรานต์นั้น นักท่องเที่ยวจะเสียค่าใช้จ่ายในด้านอุปกรณ์ในการเล่นน้ำมากกว่าร้อยละ 50 เมื่อแยกการใช้จ่ายออกเป็นประเภทต่างๆพบว่ากลุ่มของนักท่องเที่ยวจะเสียค่าใช้จ่ายด้านพาหนะมากที่สุด รองลงมาคือค่าใช้จ่ายด้านการซื้อสินค้าของที่ระลึกและค่าใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่มตามลำดับ

5.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ลักษณะต่างๆของนักท่องเที่ยวที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่พบว่าตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ละแวกภูมิลำเนา โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเท่ากับ 2,239.68 บาทต่อคนต่อวัน นักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ นักท่องเที่ยวเพศหญิง ที่มีอายุอยู่ระหว่าง 35 – 44 ปี มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นผู้ที่มีรายได้มากกว่า 80,000 บาท ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าในการทำการวางแผนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ควรที่จะให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวเพศหญิงในวัยผู้ใหญ่ โดยอาจหาสิ่งจูงใจที่ผู้หญิงในวัยดังกล่าวสนใจมาเป็นจุดขาย นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร เพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีการใช้จ่ายที่สูงกว่านักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอื่นๆ

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

นอกจากนั้นการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่ได้ใช้จ่ายไปแล้วในเทศกาลสงกรานต์ จึงต้องทำการเก็บข้อมูลตามสถานที่ขนส่งประเภทต่างๆคือ ท่าอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่ สถานีขนส่งจังหวัดเชียงใหม่และสถานีรถไฟจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนการเดินทางด้วยพาหนะส่วนตัวจะทำการเก็บข้อมูลตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ แต่ข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นการเก็บข้อมูลที่ไนท์ซาฟารี และอาจไม่ได้เป็นการเก็บตัวอย่างแบบสุ่ม (random sampling) อย่างแท้จริงจึงอาจทำให้ข้อมูลที่ได้ ซึ่งอาจมีความลำเอียงของข้อมูลบ้าง เพราะหากกลุ่มตัวอย่างที่ใดให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี เช่น กลุ่มตัวอย่างที่ทำอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่ ก็จะทำให้มีข้อมูลผู้ที่เดินทางด้วยเครื่องบินในสัดส่วนที่สูง หรือการเก็บข้อมูลที่ไนท์ซาฟารีก็จะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางด้วยพาหนะส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในการทำการศึกษาค้างต่อไปจึงควรมีการวางแผนการทำ สุ่มตัวอย่าง ที่ดีที่ให้ข้อมูลไม่ลำเอียงอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กองสถิติและวิจัย. 2547. สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศภาคเหนือปี 2546. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

_____. 2548. สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศภาคเหนือปี 2547. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

กัญญา กุณทิกาญจน์. 2545. เศรษฐศาสตร์มหภาควิเคราะห์. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กัลยา วานิชย์บัญชา. 2546. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาติ เต็มสงสัย. 2542. การวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายของสถาบันราชการในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชูเพ็ญศรี วงศ์พุทธา. 2542. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายตัว : โดยวิธี MRA, ANOVA, MCA. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คลื่นภา มณียม. 2543. การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาจังหวัดน่าน. รายงานประกอบกระบวนวิชา Research Exercise in Current Economics Issues คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชิตินันท์ โดวีจิตร. 2546. ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านการกระจายรายได้ : การเปรียบเทียบระหว่างบ้านผากกและบ้านบวกเตี้ย ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปวีณา โทนแก้ว. 2542. ปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิสิษฐ์ สุขสวัสดิ์. 2541. แบบแผนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในเขตอำเภอป่าฝ้างจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เพียงจันทร์ ลีจิตเอกราช. 2535. การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษางานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มยุรี เพ็ชรรัตน์. 2542. การศึกษาแบบแผนค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเกษตรกร อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มิ่งสรรพ์ สันติกาญจน์. “การทำ Multiple Classification Analysis จาก Dummy Variable Regression.” วารสารธรรมศาสตร์ (มกราคม-มีนาคม 2523): 162-179.

สุพัทธ์ กรุณามิตร. 2534. แบบอย่างการใช้จ่ายด้านสุขภาพของครัวเรือนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549. **Gross Provincial at Current Market Price.** แหล่งที่มา: http://www.nesdb.go.th/econsocial/macro/gpp_data/index.html. 1 ตุลาคม 2549.

อัญชลี นัสสาสาร. 2548. การวิเคราะห์รายจ่ายของนักท่องเที่ยวในเทศกาลลอยกระทง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์การค้นคว้าแบบอิสระ

ชุดที่ .....

วันที่..... /..... /.....

ผู้สัมภาษณ์ .....

เอกสารชุดนี้เป็นแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการค้นคว้าแบบอิสระของนักศึกษาระดับปริญญาโท (ภาคพิเศษ) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในหัวข้อเรื่อง “การวิเคราะห์รายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่” โดยมีรายละเอียดดังนี้

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมายลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ท่านเห็นว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านให้ครบทุกข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

1. วัตถุประสงค์หลักของการท่องเที่ยวของท่านในครั้งนี้

1. ☐ พักผ่อนและท่องเที่ยว	2. ☐ เยี่ยมญาติ
3. ☐ ประชุม สัมมนา ดูนานนอกสถานที่	4. ☐ ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา
5. ☐ ติดต่อธุรกิจ	6. ☐ ศึกษา / ทัศนศึกษา
7. ☐ อื่นๆระบุ.....	

2. ระยะเวลาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่สำหรับการท่องเที่ยวในครั้งนี้.....คืน

3. แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการจัดงานเทศกาลสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ที่ทำให้ท่านตัดสินใจมาท่องเที่ยวในครั้งนี้

1. ☐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	2. ☐ บริษัทนำเที่ยว
3. ☐ internet	4. ☐ หนังสือพิมพ์
5. ☐ โทรทัศน์	6. ☐ วิทยุ

7. นิตยสาร
8. เพื่อนหรือญาติ
9. ตัดสินใจด้วยตนเอง
10. อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ท่านมาท่องเที่ยวในเทศกาลสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่เป็นครั้งที่เท่าไร

1. ครั้งแรก
2. ครั้งที่สอง
3. ครั้งที่สาม
4. ครั้งที่สี่
5. มากกว่าสี่ครั้ง โปรดระบุ ครั้งที่.....

5. ท่านมาท่องเที่ยวครั้งนี้กับผู้ใด

1. คนเดียว
2. ครอบครัว
3. เพื่อน
4. กรุ๊ปทัวร์
5. อื่นๆ โปรดระบุ.....

6. จำนวนคนที่มาท่องเที่ยวพร้อมกับท่านในครั้งนี้.....คน

7. การมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ ท่านไปเที่ยวสถานที่ใดมาแล้วบ้าง
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. วัดพระธาตุดอยสุเทพ
2. ตำนกภูฝิ่งค์ราชนิเวศน์
3. สวนสัตว์เชียงใหม่
4. ไนท์ซาฟารี
5. ไนท์บาร์ชา
6. ศูนย์หัตถกรรมบ้านบ่อสร้าง (อ.สันกำแพง)
7. น้ำพุร้อนสันกำแพง
8. บ้านถวาย (อ.หางดง)
9. สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ (อ. แม่ริม)
10. อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
11. ดอยอ่างขาง (อ. ฝาง)

- 12 ถ้ำเชียงดาว
- 13 เวียงกุมกาม
- 14 อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง
- 15 แหล่งท่องเที่ยวบนเส้นทาง หางดง – สะเมิง
ระบุ.....
- 16 แหล่งท่องเที่ยวบนเส้นทาง แม่ริม – สะเมิง
ระบุ.....
- 17 อื่นๆ ระบุ.....

8. ท่านจะมาท่องเที่ยวเทศกาลสงกรานต์ในจังหวัดเชียงใหม่อีกหรือไม่

1. มา   2. ไม่มา   3. ไม่แน่ใจ

ตอนที่ 2 ข้อมูลค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

1. ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ท่านใช้บริการนำเที่ยวหรือไม่

1. ใช้ทั้งหมด ค่าใช้จ่ายทั้งหมด.....บาท/คน

โดยค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมถึง ระบุ.....
.....

2. ใช้บางส่วน ค่าใช้จ่าย.....บาท/คน

โดยค่าใช้จ่ายดังกล่าวรวมถึง ระบุ.....

3. ไม่ใช่

2 ค่าใช้จ่ายด้านพาหนะในการท่องเที่ยวครั้งนี้

ลักษณะพาหนะ	ค่าใช้จ่าย(บาทต่อคน)
เครื่องบิน	
รถไฟ	
รถบัสประจำทาง	
รถแท็กซี่	
รถสองแถว	
รถตุ๊กตุ๊ก	
รถส่วนตัว(ค่าน้ำมัน)	
รถเช่า	
อื่นๆระบุ.....	

3 ค่าใช้จ่ายด้านที่พักในการท่องเที่ยวครั้งนี้

- กรณีเสียค่าที่พัก

ที่พัก	ค่าที่พักต่อคืน
โรงแรม	
รีสอร์ท	
บ้านพักในอุทยานแห่งชาติ	
เกสต์เฮาส์	
อพาทเมนท์	
อื่นๆระบุ.....	

- กรณีไม่เสียค่าที่พัก

1. บ้านเพื่อนหรือญาติ2. วัด3. บ้านรับรอง4. อื่นๆระบุ.....

4. ค่าใช้จ่ายด้านอาหารและเครื่องดื่ม

สถานที่	ค่าอาหารต่อคน
โรงแรม	
ภัตตาคาร	
ร้านอาหาร	
แผงลอย	
ตลาด	
ทำเอง	
อื่นๆระบุ.....	

5. ค่าใช้จ่ายด้านการซื้อสินค้าและของที่ระลึก

ชนิดของของที่ระลึก	ค่าใช้จ่าย
เฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งไม้	
เสื้อผ้า	
เครื่องเงิน	
ของที่ระลึกชิ้นเล็ก	
อาหาร	
อื่นๆ ระบุ.....	

6. ค่าใช้จ่ายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมในเทศกาลสงกรานต์

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ	ค่าใช้จ่ายบาทต่อคน
อุปกรณ์ในการเล่นน้ำ เช่น ขัน ปืนฉีดน้ำ	
อุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา เช่น สรงน้ำพระ ขนทรายเข้าวัด	
ค่าน้ำ (สำหรับการเล่นสงกรานต์)	
อื่นๆระบุ.....	

7. ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง (ยกเว้นค่าใช้จ่ายในกิจกรรมในข้อที่ 6) .....บาทต่อคน

ตอนที่ 3 รายละเอียดโครงสร้างโดยทั่วไปเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของนักท่องเที่ยว

1 เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2 อายุ.....ปี

3 ระดับการศึกษา

1. ระดับประถมศึกษา

2. ระดับมัธยมศึกษา

3. ระดับอนุปริญญา

4. ระดับปริญญาตรี

5. ระดับปริญญาโท

6. ระดับปริญญาเอก

7. อื่นๆระบุ.....

4 สถานภาพทางครอบครัว

1. โสด

2. สมรส

3. หย่า / หม้าย / แยกกันอยู่

5 อาชีพ

1. ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ

2. ลูกจ้าง / พนักงานเอกชน

3. ประกอบธุรกิจส่วนตัว

4. แม่บ้าน / ทำงานในครอบครัว

5. นักเรียนนักศึกษา

6. ไม่มีอาชีพ / ไม่ทำงาน /ว่างงาน

7. อื่นๆระบุ.....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน เฉพาะตัวท่าน

1. น้อยกว่า 10,000 บาท

2. 10,000 – 19,999 บาท

3. 20,000 – 34,999 บาท

4. 35,000 – 49,999 บาท

5. 50,000 – 64,999 บาท

6. 65,000 – 79,999 บาท

7. มากกว่า 80,000 บาท

7. รายได้สุทธิต่อเดือนของครอบครัว

1. ☐ น้อยกว่า 10,000 บาท	2. ☐ 10,000 – 19,999 บาท
3. ☐ 20,000 – 34,999 บาท	4. ☐ 35,000 – 49,999 บาท
5. ☐ 50,000 – 64,999 บาท	6. ☐ 65,000 – 79,999 บาท
7. ☐ มากกว่า 80,000 บาท	

8. ถิ่นที่อยู่อาศัยของท่านในปัจจุบัน

1. ☐ กรุงเทพมหานคร	
2. ☐ ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพฯ)	จังหวัด.....
3. ☐ ภาคเหนือ	จังหวัด.....
4. ☐ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	จังหวัด.....
5. ☐ ภาคตะวันออก	จังหวัด.....
6. ☐ ภาคใต้	จังหวัด.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการกรอกแบบสอบถามฉบับนี้
 ขอให้ท่านมีความสุขกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่
 และเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright © by Chiang Mai University
 All rights reserved

ภาคผนวก ข

ตาราง 1 ข การทดสอบนัยสำคัญและค่าสถิติอื่นๆ ของปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเทศกาลสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่

			Experimental Method				
			Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
EXP	Main	(Combined)	646085713.915	17	38005041.995	10.867	.000
	Effects						
		GEN	14334852.658	1	14334852.658	4.099	.044
		AGE	99507533.745	3	33169177.915	9.485	.000
		JOB	47838957.018	4	11959739.255	3.420	.010
		INCOME	226090581.944	5	45218116.389	12.930	.000
		HOME	63136983.628	4	15784245.907	4.513	.002
	Model		646085713.915	17	38005041.995	10.867	.000
	Residual		818328259.633	234	3497129.315		
	Total		1464413973.548	251	5834318.620		

ที่มา: คำนวณจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

ตาราง 2 ข แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทาง
มาจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์

Grand Mean = 2,239.68

ปัจจัย	จำนวน	Unadjusted Deviation	Eta	Adjusted Deviation	Beta
1. เพศ			.043		.109
ชาย	115	-114.32		-286.55	
หญิง	137	95.97		240.53	
2. อายุ			.396		.327
15-24 ปี	71	-846.13		707.79	
25-34 ปี	119	-109.18		-374.23	
35-44 ปี	31	2,395.35		1,202.33	
45-54 ปี	31	-38.34		-1,386.86	
3. อาชีพ			.368		.254
ลูกจ้าง/พนักงานเอกชน	26	-514.11		-215.36	
นักเรียนนักศึกษา	119	238.52		172.75	
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	44	1,377.19		816.49	
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	13	-380.96		269.69	
แม่บ้าน/ทำงานในครอบครัว	50	-1,413.21		-1,087.79	
4. รายได้			.544		.485
น้อยกว่า 10,000 บาท	65	-1,323.85		-962.42	
10,000-19,999 บาท	91	-476.32		-750.81	
20,000-34,999 บาท	51	942.75		1,142.94	
35,000-49,999 บาท	11	1,877.21		1,487.82	
50,000-64,999 บาท	16	-93.19		372.14	
มากกว่า 80,000 บาท	18	3,453.15		2,792.78	

ตาราง 2 ข (ต่อ) แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ในเทศกาลสงกรานต์

ปัจจัย	จำนวน	Unadjusted Deviation	Eta	Adjusted Deviation	Beta
5. ภูมิภาค			.347		.235
กรุงเทพมหานคร	154	636.37		359.60	
ภาคกลาง(ไม่รวมกรุงเทพฯ)	17	-624.09		7.92	
ภาคเหนือ	67	-1,213.17		-454.40	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6	-1,216.35		-1,302.03	
ภาคตะวันออก	8	148.65		-2,156.91	

ที่มา: จำนวนจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาวกฤษณิศา สุขพัฒน์

วัน เดือน ปี เกิด 22 มีนาคม 2522

ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิทยานุกูลนารี เพชรบูรณ์
ปีการศึกษา 2540
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยี
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2546

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved